N. Sz. HRUSCSOV

A nemzetközi helyzet és a Szovjetunió külpolitikája

Kossuth

N. SZ. HRUSCSOV

A NEMZETKÖZI HELYZET ÉS A SZOVJETUNIÓ KÜLPOLITIKÁJA

BESZÁMOLÓ
A SZOVJETUNIÓ LEGFELSŐBB SZOVJETJÉNEK
DECEMBER 12-I ÜLÉSÉN

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ
1963

Küldött elvtársak!

A Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének legutóbbi ülésszaka óta eltelt hét hónap folyamán a nemzetközi porondon rendkívül fontos események játszódtak le, s egyikük-másikuk komolyan veszélyeztette a béke ügyét. A szovjet kormány kötelességének tartja a jelenlegi nemzetközi helyzet elemzését és azoknak a lépéseknek ismertetését, amelyeket külpolitikai téren az utóbbi időben tett.

Az állam külpolitikája, diplomáciai tevékenysége a szocialista országok kormányon levő politikai pártjaitól és államférfiaitól megköveteli a nemzetközi élet eseményeinek mélyen tudományos elemzését és a magas fokú politikai művészetet, hogy olyan határozatokat hozhassanak, amelyek figyelembe veszik a valóságos helyzetet, józanul mérik fel az erőviszonyokat, és olyan eredményekre vezetnek, amelyek megerősítik a szocializmus pozícióit, megfelelnek valamennyi békeszerető nép érdekeinek.

A szovjet kormány szilárdan követi a békés egymás mellett élés politikájának lenini elveit, minden szükségeset megtett és megtesz a béke fenntartása érdekében.

A fő eredmény, amelyet a szovjet kormánynak és a többi szocialista ország kormányainak külpolitikai tevékenysége, valamennyi békeszerető erő harca ebben az időszakban felmutatott, az, hogy az Amerikai Egyesült Államok agresszív imperialista köreinek Kuba ellen előkészített támadása meghiúsult. A termonukleáris világháborúnak a Karib-tenger

térségében kirobbant válsággal kapcsolatban előállt közvetlen veszélye megszűnt.

A világ közvéleménye, a földkerekség különböző tájain élő, s különböző politikai nézeteket valló és különböző felfogású emberek forrón üdvözölték a józan ész politikájának ezt a győzelmét.

Népünk, pártunk büszke lehet e vészterhes napokban tett határozott lépéseinek eredményeire. Az események igazolták, hogy a béke mellett síkraszálló erők le tudják kűzdeni akár a legveszedelmesebb nemzetközi válságokat, meg tudják zabolázni az imperialista agresszorokat.

I

CÉLUNK — A BÉKE, AZ ALKOTÁS, A KOMMUNIZMUS

A Szovjetunió békepolitikája egyetemes népi államunk szocialista jellegéből, a kommunista társadalom építésének nemes céljaiból következik. Minden gondolatunk az alkotásra és csakis az alkotásra, a kommunizmus felépítésére összpontosul. Pártunk, népünk e magasztos céljait ismét megmutatta az SZKP Központi Bizottságának novemberi plénuma.

A központi bizottsági plénum igen fontos kérdéseket vitatott meg, amilyenek — a szovjet társadalom fejlődése, a párt- és államépítés, a népgazdaság pártirányításának megjavítása. Határozatai a kommunista építésre vonatkozóan az SZKP új programjában kitűzött feladatoknak minél gyorsabb megvalósítására irányulnak. Röviden szólva, a plénum azt a kérdést vitatta meg, hogyan építsük még eredményesebben a kommunizmust, hogyan fejlesszük még gyorsabban a gazdaságot avégett. hogy ezáltal anyagi és szellemi javakból még többet adhassunk népünknek.

A plénumon elhangzott beszédek és felszólalások, valamint a plénum határozatai meggyőzően tanúsítják, hogy pártunk felkarolja és fejleszti mindazt, ami új, haladó, elveti mindazt, ami idejét múlta, s szilárdan és következetesen halad előre a lenini úton. A párt irányvonala, kül- és belpolitikája, a gazdaság irányításának megjavításával kapcsolatban az utóbbi évek folyamán tett intézkedései nagyszerű eredményekre vezetnek.

A Szovjetunió ipara, amely a nehézipar elsődleges fejlesztése alapján fejlődik, az össztermelést illetően 104,5 százalékra teljesítette a hétéves terv négy évének tervét, s terme-

lése ez alatt az idő alatt a tervben előirányzott 39 százalék helyett 45 százalékkal növekedett. Ha iparunk a hétéves terv még hátralevő három esztendejében ugyanilyen ütemben halad előre, amiben nem kételkedünk, akkor hét év alatt nem 80 százalékkal fog növekedni a termelése, ahogyan feltételeztük, hanem mintegy kétszeresére.

Az utóbbi években a párt és a kormány, a szovjet nép nagyszabású intézkedéseket hajtott végre a mezőgazdaság fellendítésével kapcsolatban. Jóllehet az időjárási viszonyok egész sor kerületben kedvezőtlenül alakultak, a szemes termények termelése az 1953. évi 5 milliárd puddal szemben elérte a 9 milliárd pudot. Ebben az évben körülbelül 3,5 milliárd pud gabonát gyűjtünk be az 1953. évi 1,9 milliárd puddal szemben. Az állati termékek termelése ugyancsak növekszik.

A párt és a szovjet kormány gondoskodik a nép életszínvonalának szakadatlan emeléséről, a közszükségleti cikkek termelésének gyorsabb ütemű növeléséről, a szovjet emberek anyagi és szellemi igényeinek egyre jobb kielégítéséről.

Küldött elvtársak! Pártunk és kormányunk, a nagy Lenin útmutatásait követve, nemcsak az elért eredményeket látja és értékeli helyesen, hanem a fogyatékosságokat is. Jól tudjuk, hogy iparunk még jobban dolgozhat, mezőgazdaságunk pedig még gyorsabb ütemben fejlődhet. A Központi Bizottság novemberi plénumának határozatai és a Legfelsőbb Szovjet által 1963-ra vonatkozóan éppen most jóváhagyott népgazdasági terv és költségvetés — megnyitják azt az utat, amelyen haladva a hétéves terv ötödik évében újabb, még magasabb csúcsokat érhetünk el.

Országunk magabiztosan megy előre a gazdasági és kulturális fejlődés útján. Velünk együtt ugyanezen az úton haladnak a szocialista országok népei is. Baráti, testvéri kapcsolataink ezekkel az országokkal szépen fejlődnek, s egyre erősödnek.

Nemrégiben tartották meg a Bolgár Kommunista Párt, a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Csehszlovák Kommunista Párt kongresszusát. Hamarosan összeül a Német Demokratikus Köztársaság kommunistáinak kongresszusa. E kong-

resszusok határozatai, illetve a kongresszus előtti dokumentumok arról tanúskodnak, hogy a szocialista országok testvérpártjai fő figyelmüket békés, alkotó célokra — a szocializmus építésének befejezésére és a kommunizmusba való fokozatos átmenet feltételeinek előkészítésére — fordítják.

A Szovjetunió és a többi szocialista ország belső fejlődése meggyőzően mutatja minden népnek, hogy a szocializmus országai nagy alkotómunkát végeznek a béke, az ember jóléte és boldogsága, a szocializmus és a kommunizmus győzelme érdekében.

Küldött elvtársak! A szovjet emberek, akik kijárták néhány háború kemény iskoláját, köztük a második világháborúét, amely tüzes hengerként száguldott át területünk jelentős részén, jól tudják, mit jelent az államok fegyveres harca, s természetesen azt is világosan el tudják képzelni, milyen lehet a termonukleáris háború.

És amikor a szovjet emberektől egy dal szövegének szavaival megkérdezik: „Akarnak-e az oroszok háborút?", a mi válaszunk világos: határozott nemet mondunk a háborúnak! Ugyanilyen választ adnak a többi szocialista ország népei is. De nem egyedül élünk ezen a bolygón, és számolnunk kell azzal, hogy az agresszív imperialista erők folytatják a hidegháborút, mindinkább fokozzák a fegyverkezési versenyt, katonai támaszpontok gyűrűjével vették körül a Szovjetuniót, és kérkednek a Szovjetunió, a szocialista országok megtámadására kidolgozott katonai terveikkel.

A szovjet emberek jó munkát végeztek, hogy minél korszerűbb és hatékonyabb védelmi eszközöket teremtsenek: atom- és hidrogénbombákat és rakétafegyvereket, köztük interkontinentális ballisztikus és globális rakétákat. Mi megteremtettük ezeket az eszközöket, ezek a legjobbak a világon, s elegendő mennyiségben rendelkezünk velük ahhoz, hogy ellenségeink csapására olyan villámgyors, megsemmisítő csapással válaszoljunk, amely egyaránt elhamvasztja az ellenünk kiépített támaszpontokat, bárhol vannak, és az agresszor haderői számára fegyvert kovácsoló műhelyeket.

A NATO militaristái szeretnek „a félelem egyensúlyáról", „az elrettentés egyensúlyáról", sőt „a terror erőinek egyen-

súlyáról" fecsegni, mint olyan tényezőről, amely biztosíthatja a világ békéjét. De ésszerű dolog-e bízni ilyen tényezőn alapuló békében? Ha meggondoljuk, a világ most, képletesen szólva, termonukleáris fegyverekkel alákanázott térségen él.

Manapság az emberiségnek egyetlen választási lehetősége van: békés egymás mellett élés vagy pusztító háború. De háborús katasztrófára egyetlen állam népének sincs szüksége. Egy újabb háború — ha megengedik, hogy kirobbanjon — milliókat pusztítana el, tekintet nélkül nemzeti hovatartozásukra, vagyoni helyzetükre. Tehát egyetlen lehetőség marad: a békés egymás mellett élés. Ez pedig annyit jelent, hogy le kell mondani a háborúról mint a nemzetközi vitás kérdések megoldásának eszközéről, tárgyalások útján kell megoldani a vitás kérdéseket.

A szovjet kormány a szocialista országok kormányaival együtt mindenkor békepolitikát folytat, törekszik az általános és teljes leszerelés megvalósítására, a német békeszerződés megkötésére és ezen az alapon a nyugat-berlini kérdés megoldására, a világháború veszélyét magukban hordozó háborús tűzfészkek kiküszöbölésére. Minden lehető módon elősegítjük a független ázsiai, afrikai és latin-amerikai államok erősödését, lelkesen, testvériesen támogatjuk a hatalmas nemzeti felszabadító mozgalmat. Nem sajnáljuk erőfeszítéseinket annak érdekében, hogy végérvényesen megszűnjön a szégyenletes gyarmati rendszer.

A szocialista országok minden gondolata, minden tette a világháború elhárítására, a világbéke megszilárdítására irányul.

A Szovjetuniónak és a többi szocialista országnak a békés egymás mellett élésre és a nemzetközi problémák békés megoldására irányuló politikájával szemben áll egy másik politika: az imperializmus agresszív köreinek a hidegháború fenntartására és a nemzetközi feszültség fokozására irányuló politikája. Ezeknek a köröknek bűnös mesterkedése nyomán keletkeznek olyan válságok, amelyek élezik a nemzetközi helyzetet, s a világháború szakadéka felé taszítják az emberiséget.

Az imperialista körök oly módon igyekeznek kivezető utat

találni a nehézségekből, hogy támadásokat szerveznek országaik dolgozóinak életszínvonala ellen, fokozzák a gazdaságilag elmaradott országok kirablását. A gyarmati világbirodalmak összeomlása óta az imperialista monopóliumoknak az az elgondolásuk, hogy érintetlenül fenntartják, sőt fokozzák a fiatal nemzeti államok gazdasági szolgaságát, továbbra is béklyóban tartják a még gyarmati rabságban élő népeket. Ilyenformán egyrészt erősödik a nemzeti felszabadító mozgalom, amelyet támogat az egész haladó emberiség, másrészt az imperialista hatalmak egyre erőteljesebb kísérleteket tesznek arra, hogy ezt a mozgalmat minden rendelkezésükre álló eszközzel elnyomják.

Az imperializmus legagresszívabb kalandor körei úgy igyekeznek kivezető utat találni az előállt helyzetből, hogy tovább fokozzák a fegyverkezési hajszát, és agresszív háborút készítenek elő a szocialista országok, valamint a fiatal ázsiai, afrikai és latin-amerikai szuverén államok ellen.

Egyre nyilvánvalóbb, hogy az agresszió tűzfészkei, amelyeket az imperialisták hoztak létre, olyan szikrákat rejtenek magukban, amelyektől fellobbanhat egy általános nukleáris rakétaháború lángja.

Az imperializmus agresszív erői bogozzák össze a nemzetközi feszültségnek az emberiséget rendkívül veszedelmes következményekkel fenyegető csomóit. E feszültség kulminációs pontja volt a Karib-tenger térségében keletkezett válság.

II

A KARIB-TENGERI VÁLSÁG LEKÜZDÉSE A BÉKEPOLITIKA NAGY GYŐZELME

Küldött elvtársak!

Mindnyájunk emlékezetében ott élnek a feszültséggel teli októberi napok, amikor az emberiség nyugtalankodva hallgatta a Karib-tenger térségéből érkező híreket. Azokban a napokban a világ termonukleáris katasztrófa szélén állt.

Mi idézte elő ezt a válságot? Hogyan robbant ki? Milyen tanulságokat kell levonnunk belőle? Ezek a kérdések olyan tüzetes elemzést igényelnek, amely a békeszerető erőket hozzásegíti a kialakult helyzet jobb megértéséhez, s a béke további fenntartásáért és megszilárdításáért folyó harcban rájuk háruló feladatok meghatározásához.

Mielőtt azonban rátérnék erre az elemzésre, arra szeretnék emlékeztetni, hogyan bontakozott ki a kubai forradalom és hogyan alakult a Szovjetunió és Kuba viszonya.

A SZOVJET—KUBAI BARÁTSÁG MEGBONTHATATLAN

A szabadságszerető kubai nép — vezére, Fidel Castro és harcostársai köré tömörülve — magasba emelte az imperialistaellenes népi forradalom zászlaját, s 1959-ig megtisztította hazája földjét az észak-amerikai fosztogatóktól és cinkosaiktól. Ez igazi hősi, csodálatra méltó harc volt. A kubai forradalom a dolgozók forradalma volt a dolgozók érdekében Rövid idő alatt megvalósult a radikális földreform, végrehajtották az iparvállalatok, a kereskedelmi cégek és a bankok államosítását, kulturális forradalom ment végbe. A Ku

bai Köztársaság a szocializmus alapjait lerakó demokratikus állammá vált.

A kubai forradalom győzelmét maguk a kubaiak vívták ki, maga a kubai nép valósította meg. A szovjet hadsereget, amelyet ellenségeink megpróbálnak „a forradalom exportőrjének" feltüntetni, sok ezer kilométer választotta el „a lángoló szigettől", ahogyan Kubát nevezik.

Ez a nagyszerű győzelem mindenkit boldoggá tett, akinek drága a szabadság és a szocializmus ügye. S amikor a függetlenségét kivívó kubai népre imperialista szomszédja gazdasági, majd katonai nyomást gyakorolt, a szocialista országok, elsősorban a Szovjetunió, természetesen Kuba segítségére siettek.

A Szovjetunió és Kuba között a szigetország új életének első napjaitól kezdve egyenjogúságon, a szuverenitás tiszteletben tartásán és gazdasági együttműködésen nyugvó őszinte, baráti viszony alakult ki. Mi nem tehettük meg, hogy ne nyújtsunk segítő kezet a kubai népnek, dolgozó és osztálytestvéreinknek. A Kubai Köztársaság vezetői ismételten megállapították, hogy a szovjet—kubai baráti kapcsolatok nagy jelentőségűek Kuba szocialista vívmányainak megszilárdítása szempontjából. „Tudjuk — mondotta Fidel Castro elvtárs —, hogy a Szovjetunió nélkül, az általuk nyújtott segítség nélkül a forradalom olyan kis országban, mint Kuba, az imperialista agresszió folytán nem győzhetett volna."

A szovjet nép tiszta szívből segíti a hős Kuba testvéri népét.

A kubai forradalom győzelme és Kubának az új élet építésében elért sikerei az Amerikai Egyesült Államok imperialista köreinek dührohamát váltották ki. Kubát eszméi teszik félelmetessé az imperialisták számára. Az imperialisták nem akarnak belenyugodni abba, hogy a kis Kuba önállóan merészel élni és fejlődni, úgy, ahogyan népe óhajtja, nem pedig úgy, ahogyan az amerikai monopóliumok szeretnék. Ám az a kérdés, hogyan éljenek az emberek, milyen úton haladjanak, minden népnek belügye!

Az Egyesült Államok reakciós erői, a nemzetközi kapcsolatok általánosan elismert szabályait lábbal tiporva, a kubai

forradalom győzelmének első napjától kezdve mindent elkövettek, hogy megdöntsék Kuba forradalmi kormányát és visszaállítsák uralmukat. Megszakították Kubával a diplomáciai kapcsolatokat, felforgató tevékenységet folytattak és folytatnak, gazdasági blokád alá vették Kubát. Az Egyesült Államok szankciókkal fenyegetőzve arra kezdett törekedni, hogy szövetségesei nemcsak hogy ne kereskedjenek Kubával, hanem még hajókat se adjanak a testvérnép segítségére siető szocialista országokból küldött élelmiszerek Kubába szállítására. Ez embertelen politika, amely egy egész népet éhhalálra akar kárhoztatni.

De még ezzel sem érték be. Elhatározták, hogy csendőri funkciókat vállalnak, s a kubai forradalom katonai elfojtásának útjára lépnek. Más szóval, az ellenforradalom exportálásának jogát akarták megszerezni maguknak.

Az Egyesült Államok Kubával szemben alkalmazott politikája a legzabolátlanabb, a legreakciósabb politika. Egyenesen hajmeresztő dolog kijelenteni, hogy Kuba fenyegeti Amerikát vagy bármelyik más országot, s ezen az alapon különleges jogot formálni a Kuba elleni fellépésre.

Az amerikai reakció azzal az állítással próbálja igazolni agressziós cselekményeit, hogy a Karib-tenger térségében a válságot maga Kuba idézte elő, s hozzáteszi, hogy a Szovjetunió is felelős, mert rakétákat és IL—28-as bombavetőket szállított oda.

De vajon így van-e? Igaz, mi a kubai kormány kérésére szállítottunk oda fegyvereket. De milyen indítékok vezettek bennünket, amikor ezt tettük? Kizárólag humánus indítékok: Kubának fegyverre mint az agresszorok megfékezésének eszközére volt szüksége, nem pedig mint a támadás eszközére. Hiszen Kubát a területére való behatolás reális veszélye fenyegette. Partjait gyakran érték kalóztámadások, Havannát ágyúkkal lőtték, repülőgépekről diverziók végrehajtására ejtőernyős alakulatokat dobtak le.

Tavaly áprilisban ellenforradalmár zsoldosok nagyarányú katonai behatolást hajtottak végre Kubában. Ezt az inváziót az Amerikai Egyesült Államok teljes támogatásával készítették elő és hajtották végre.

A további események tanúskodása szerint az invázió kudarca nem vette el az Egyesült Államok imperialistáinak kedvét attól, hogy Kubát megfojtsák. Újabb támadás előkészítésébe kezdtek. Ez év őszén nagyon aggasztó helyzet alakult ki: minden jel azt mutatta, hogy az Egyesült Államok saját fegyveres erőinek bevetésével készül megtámadni a Kubai Köztársaságot.

A forradalmi Kuba, honvédelmének megerősítése érdekében, kénytelen volt minden szükséges intézkedést megtenni. A Szovjetunió segített Kubának egy, a népe vívmányai felett őrködő erős hadsereg megteremtésében. Mivel az Egyesült Államok részéről fokozódott a fenyegetés, a kubai kormány ez év nyarán további segítséget kért a szovjet kormánytól. Megállapodás jött létre számos újabb rendszabályra, köztük arra vonatkozóan, hogy Kubában néhány szovjet középhatósugarú ballisztikus rakétát helyeznek el. Ennek a fegyvernek szovjet katonák kezében kellett maradnia.

Milyen célokat szolgált ez az elhatározás? Természetesen sem mi nem gondoltunk, sem kubai barátaink nem gondoltak arra, hogy a Kubába küldött kis számú középhatósugarú rakétát az Egyesült Államok vagy bármely más ország megtámadására fogják felhasználni.

Nekünk csupán Kuba védelme volt a célunk. Mindenki látta, hogyan fenik a kést az amerikai imperialisták, hogyan fenyegetik Kubát összpontosított támadással. E haramiapolitika láttán, amely az államközi viszonyok minden szabályával és az ENSZ Alapokmányával egyaránt ellenkezik, nem maradhattunk közömbös szemlélők. Elhatároztuk, hogy segítő kezet nyújtunk Kubának. Kuba szabadságszerető népének megvédelmezésére azt a lehetőséget láttuk, hogy rakétákat helyezünk el Kubában: ha az amerikai imperialisták valóban rászánják magukat a behatolásra, hadd érezzék, hogy a háború, amellyel fenyegetőznek, ott áll saját határaiknál, hogy reálisabb fogalmat alkossanak a termonukleáris háború veszélyéről.

Mi megtettük azt a lépést, amelyet a súlyosan kiéleződött helyzet megkövetelt. Bizonyosak voltunk abban, hogy ez a lépés észre téríti az agresszorokat, megértik, hogy Kuba nem

védtelen, az amerikai imperializmus pedig nem mindenható, s kénytelenek lesznek megváltoztatni terveiket. Ebben az esetben természetesen a rakéták Kubában tartása is fölöslegessé válik.

Tulajdonképpen, ha nem állt volna fenn az invázió veszélye és mi már korábban bizonyosak lettünk volna afelől, hogy az Egyesült Államok nem fog behatolni Kubába, s ettől szövetségeseit is visszatartja, ha az Egyesült Államok ezt a politikát követi, akkor nem is lett volna szükség rakétáink elhelyezésére Kubában.

Egyesek úgy tüntetik fel a dolgot, hogy mi az Egyesült Államok megtámadása céljából szállítottunk Kubába rakétákat. Ez természetesen oktalanság. Miért kellett volna ehhez Kubába szállítani rakétákat, amikor lehetőségünk volt és van arra, hogy saját területünkről sújtsunk le, amikor a szükséges mennyiségben állnak rendelkezésünkre kellő hatósugarú és erejű interkontinentális rakéták?

Nekünk egyáltalán nincs szükségünk idegen területen levő támaszpontokra. Köztudomású, hogy valamennyi külföldi támaszpontunkat felszámoltuk. Akik a hadászathoz valamelyest is konyítanak, tudják, hogy az interkontinentális és a globális rakéták századában Kubának, ennek a távoli kis szigetnek, amely helyenként mindössze 50 kilométer széles, a Szovjetunió védelme szempontjából nincs stratégiai jelentősége. Mi Kubában kizárólag a Kubai Köztársaság védelme érdekében helyeztünk el rakétákat, nem pedig azért, hogy megtámadjuk az Egyesült Államokat. A kis Kuba természetesen nem vonultathat fel olyan erőket, amelyek támadást indíthatnának a hatalmas Egyesült Államok ellen.

Azt, hogy a Szovjetunió szemet vetett Kubára mint az amerikai kontinens — az Egyesült Államok vagy a latin-amerikai országok — elözönlésének felvonulási területére, csak az állíthatja, akinél „nincsenek otthon". Ha mi háborút akartunk volna indítani az Egyesült Államok ellen, akkor nem egyeznénk bele a Kubában elhelyezett rakéták leszerelésébe, amelyek kilövésre, harcra kész állapotban voltak, hanem bevetettük volna őket. De nem tettük ezt, mert nem voltak ilyen céljaink.

Tehát minden olyan vélemény, hogy Kuba támaszponttá vált az Amerikai Egyesült Államok elleni támadáshoz, rosszindulatú koholmány, amelynek célja a Kuba elleni agresszív tervek leplezése. Mi híven tartjuk magunkat a békés egymás mellett élés lenini elveihez, s az a véleményünk, hogy az államok közötti vitás kérdéseket békés úton, tárgyalások útján kell megoldani.

HOGYAN ALAKULTAK A KUBÁVAL KAPCSOLATOS ESEMÉNYEK?

A karib-tengeri térség eseményeinek alakulása azt bizonyította, hogy fennállt az agresszió veszélye. Október 20-a körül a Kuba felé vezető tengeri útvonalakon, az Egyesült Államok déli részénél, gyorsított ütemben megindult a hajóhad, a légi haderő, az ejtőernyős alakulatok, a tengerészgyalogság nagy kötelékeinek összevonása. Az Egyesült Államok kormánya erősítést küldött kubai területen fekvő katonai támaszpontjára, Guantánamóba. Bejelentették, hogy nagyszabású hadgyakorlatok kezdődtek a Karib-tengeren. Úgy tervezték, hogy e „hadgyakorlatok" során csapatokat tesznek partra Biekes-szigeten. Október 22-én a Kennedy-kormány bejelentette, hogy vesztegzárat létesít Kuba körül. Mellesleg, a „vesztegzár" kifejezés ebben az esetben csak fügefalevél. Voltaképpen blokádról, nyílt tengeri kalózkodásról volt szó.

Az események gyors iramban bontakoztak ki. Az amerikai parancsnokság teljes harci készenlétbe helyezte összes fegyveres erőit, köztük az Európában állomásozó csapatokat, a Földközi-tengeren tartózkodó hatodik flottát és a Tajvan térségében állomásozó hetedik flottát. Csupán Kuba megtámadására több ejtőernyős, gyalogsági és páncélos hadosztályt jelöltek ki, összesen körülbelül 100 000 főnyi létszámban. Ezenkívül 183 hajót vezényeltek a kubai partokhoz, fedélzetükön 85 000 tengerésszel. A kubai partraszállást több ezer harci repülőgépnek kellett fedeznie. Az Egyesült Államok stratégiai légi haderejéhez tartozó repülőgépeknek körülbelül 20 százaléka éjjel-nappal a levegőben volt, s ezek egy része

atom- és hidrogénbombát vitt magával. Tartalékosokat hívtak be.

Az Egyesült Államok európai NATO-szövetségeseinek haderőit is teljes harci készenlétbe helyezték. Megalakult az Egyesült Államok és a latin-amerikai országok egyesített parancsnoksága, s egyes latin-amerikai országok is küldtek hadihajókat, hogy részt vegyenek a Kuba elleni blokádban. Az Egyesült Államok kormányának mindeme agresszív lépései folytán a világot termonukleáris háború veszélye fenyegette.

Ilyen fokozott katonai előkészületek láttán megfelelő intézkedésekre kényszerültünk. A szovjet kormány megbízta a Szovjetunió honvédelmi miniszterét, hogy helyezze teljes harci készenlétbe az egész hadsereget, elsősorban az interkontinentális és stratégiai rendeltetésű szovjet rakétaalakulatokat, az ország légelhárítórakéta-védelmét és a légelhárító vadászalakulatokat, a stratégiai légi haderőt, valamint a haditengerészeti erőket. Tengeralattjáró- s ezen belül atom-tengeralattjáró flottánk elfoglalta a kijelölt állásokat. A szárazföldi csapatokat fokozott harci készenlétbe helyezték, a stratégiai rendeltetésű rakétaalakulatoknál, a légvédelmi csapatoknál és a tengeralattjáró flottánál felfüggesztették az idősebb korosztályok leszerelését. A Varsói Szerződésben részt vevő országok fegyveres erőit ugyancsak teljes harci készenlétbe helyezték.

Ilyen körülmények között helyrehozhatatlan következményekkel járó robbanásra került volna sor, ha valamelyik fél nem tanúsít mérsékletet, ha nem tesz meg mindent, ami a háború kitörésének elhárításához szükséges.

Most, amikor a Karib-tenger térségének eseményei által előidézett feszültség felengedett, amikor a konfliktus rendezésének utolsó stádiumában vagyunk, szeretnék jelentést tenni a Legfelsőbb Szovjet küldötteinek arról, hogy mit tett a szovjet kormány a fenyegető háborús tűzvész elhárítása érdekében.

Október 23-án, mindjárt azután, hogy az Egyesült Államok a Kuba elleni blokádot bevezette, a szovjet kormány a védelmi jellegű intézkedések elrendelésével egyidejűleg nyi-

latkozatot adott ki, s ebben határozottan figyelmeztetett arra, hogy az Egyesült Államok kormánya súlyos felelősséget vállal magára a világ sorsáért, és meggondolatlanul játszik a tűzzel. Nyíltan kijelentettük az Egyesült Államok elnökének, hogy nem nyugszunk bele az amerikai hajók nyílttengeri kalózkodásába, és ebből a célból megtesszük a szükséges intézkedéseket.

A szovjet kormány egyszersmind felhívta a világ népeit, torlaszolják el az agresszorok útját. Ezzel egyidejűleg bizonyos lépéseket tett az Egyesült Nemzetek Szervezetében. A szovjet kormánynak a kubai válság rendezésére irányuló békés kezdeményezését a szocialista országok, valamint az ENSZ-hez tartozó más országok többségének népei teljes mértékben támogatták. A konfliktus rendezésére nagy erőfeszítéseket tett U Thant, az ENSZ főtitkára.

Ám az Egyesült Államok kormánya tovább hevítette a légkört. Az Egyesült Államok militarista erői az események alakulását úgy értelmezték, hogy meg kell indítani a Kuba elleni támadást. Október 27-én reggel kubai elvtársaktól és más forrásokból egyenesen olyan értesítést kaptunk, hogy a támadásra a legközelebbi 2—3 nap leforgása alatt sor kerül. A kapott táviratokat végső riadónak tekintettük. S ez a riadó indokolt volt.

A Kuba elleni támadás elhárítása és a béke fenntartása azonnali tetteket követelt. Üzenetet küldtünk az Egyesült Államok elnökének, amelyben kölcsönösen elfogadható megoldást javasoltunk. Abban a pillanatban még nem volt késő, hogy a háború már-már füstölögni kezdő gyújtózsinórját eloltsuk. Amikor ezt az üzenetet elküldtük, figyelembe vettük, hogy magának az elnöknek üzeneteiben is aggodalom és az előállt helyzetből kivezető út megtalálásának igyekezete jutott kifejezésre. Kijelentettük, hogy ha az Egyesült Államok nem támadja meg Kubát, s a vele szövetséges államokat is visszatartja a Kuba elleni agressziótól, és ezekre vonatkozóan kötelezettséget vállal, akkor a Szovjetunió hajlandó lesz kivonni Kubából azt a fegyvert, amelyet az Egyesült Államok „támadónak" nevez.

Válaszul az Egyesült Államok elnöke kijelentette, hogy ha

a szovjet kormány hajlandó eltávolítani Kubából ezt a fegyvert, akkor az amerikai kormány megszünteti a vesztegzárat, vagyis a blokádot, s olyan értelmű nyilatkozatot tesz, hogy mind maga az Egyesült Államok, mind pedig a nyugati félteke más országai lemondanak a Kuba elleni inváziórol. Az elnök teljes határozottsággal kijelentette — ezt az egész világ tudja —, hogy az Egyesült Államok nem fogja megtámadni Kubát, és szövetségeseit is vissza fogja ettől tartani.

Márpedig mi éppen azért küldtünk fegyvert Kubába, hogy elhárítsuk az ellene irányuló támadást! Ezért a szovjet kormány megerősítette, hogy hajlandó kivonni Kubából a ballisztikus rakétákat.

Nos, így született meg az a kölcsönösen elfogadható döntés, amely a józan ész diadalát, a béke ügyének sikerét jelentette: a kubai kérdés a békés tárgyalások szakaszába lépett, s ami az Egyesült Államokat illeti, ott ez a kérdés, hogy úgy mondjuk, a tábornokok kezéből a diplomaták kezébe került.

Október 29-én New Yorkban, U Thant részvételével, megkezdődtek a tárgyalások a Szovjetunió, az Egyesült Államok és Kuba képviselői között. A kubai kormánnyal való eszmecsere végett Havannába repült Mikojan elvtárs, a Szovjetunió Minisztertanácsának első elnökhelyettese.

Közben mindkét fél hozzálátott vállalt kötelezettségeinek teljesítéséhez. A Szovjetunió kivonta Kubából mindazokat a rakétákat, amelyeket az Egyesült Államok támadó fegyvereknek nevezett. Elhagyta Kubát a rakétaberendezéseket kezelő szovjet személyzet is. Az Egyesült Államoknak lehetővé tették a meggyőződést arról, hogy Kubából csakugyan eltávolították az összes ballisztikus rakétákat, s ezt az Egyesült Államok hivatalos személyiségei nyilatkozataikban meg is erősítették.

Emellett, a Karib-tenger térségében kialakult válság rendezésének meggyorsítására törekedve, beleegyeztünk, hogy egyhónapos határidőn belül kivonjuk az IL—28-as szovjet repülőgépeket, bár azok mint bombavetők már elavultak. December 7-ig ezeket a repülőgépeket már el is szállítottuk Kubából, ahová egyedül abból a számításból kerültek, hogy afféle repülő tüzérségként használják fel őket a parti véde-

lemben, hogy légelhárító eszközök fedezete alatt tevékenykedjenek.

Az Egyesült Államok kormánya viszont november 21-én megszüntette Kuba haditengerészeti blokádját és visszarendelte hadihajóit ebből a térségből. Az amerikai parancsnokság Florida térségéből kivonta a Kuba elleni támadásra ott összpontosított csapatokat és légi alakulatokat, leszerelte a behívott tartalékosokat. Guantánamo támaszpontról ugyancsak visszavonta a válság idején oda irányított erősítést. Egyidejűleg az elnök újból megerősítette az Egyesült Államoknak azt a nyilatkozatát, hogy nem indít inváziót Kuba ellen.

Mindezt figyelembe véve, mi ugyancsak hatálytalanítottuk azokat a katonai rendszabályokat, amelyeket a Kuba körüli válság kiélesedésével kapcsolatban meg kellett hoznunk. A Kubai Köztársaság a maga részéről megkezdte a hazájuk védelmére behívott emberek leszerelését, s ezek visszatérnek a békés munkához, családjukhoz.

Most kedvező feltételek alakultak ki a Karib-tenger térségében keletkezett veszélyes válság felszámolására. Most be kell fejezni a tárgyalásokat, a Szovjetunió és az Egyesült Államok kormánya közti üzenetváltások eredményeként elért megegyezést rögzíteni kell és az Egyesült Nemzetek Szervezetének tekintélyével kell alátámasztani.

A szovjet kormány meg van győződve arról, hogy nem szolgálja a béke érdekeit a Karib-tenger térségében kirobbant válság teljes rendezésének halogatása. Reméljük, hogy ezt az Egyesült Államok kormánya is megérti.

NÉHÁNY TANULSÁG ÉS KÖVETKEZTETÉS

Az elmondottakból nyilvánvaló a Kuba körül kialakult helyzet megindult rendezésének több eredménye.

Először, sikerült elhárítani a Kubai Köztársaságot mindennap fenyegető inváziót, tehát megakadályozni a katonai összecsapást. Sikerült leküzdeni a válságot, amely általános termonukleáris háborúval fenyegetett.

Másodszor, az Amerikai Egyesült Államok az egész világ

színe előtt nyilvánosan kötelezettséget vállalt arra, hogy nem támadja meg a Kubai Köztársaságot, és szövetségeseit is visszatartja a támadástól.

Harmadszor, a legféktelenebb imperialisták, akik arra számítottak, hogy Kuba miatt termonukleáris világháborút indíthatnak, ezt nem tudták megtenni. A Szovjetunió, a béke és a szocializmus erői bebizonyították, hogy a háború híveire rá tudják kényszeríteni a békét.

Melyik fél győzött, ki nyert? Ebben az esetben azt mondhatjuk, hogy győzött a józan ész, győzött a népek békéjének és biztonságának ügye. Az érdekelt felek józanul ítélték meg a helyzetet, és számításba vették, hogy ha nem kerül sor olyan lépésekre, amelyek segítenek elejét venni az események veszedelmes alakulásának, kirobbanhat a harmadik világháború. Kölcsönös engedmények és kompromisszum eredményeként megállapodás jött létre, amely lehetővé tette a veszedelmes feszültség megszüntetését, a helyzet rendezését.

Mindkét fél engedett. Mi kivontuk ballisztikus rakétáinkat és hozzájárultunk az IL—28-as repülőgépek elszállításához. Ez kielégíti az amerikaiakat. De Kuba és a Szovjetunió is meg lehet elégedve: elhárult a Kuba-ellenes amerikai invázió, megszűnt a haditengerészeti blokád, a Karib-tenger térségében a helyzet rendeződik, a népi Kuba fennáll, erősödik, fejlődik, forradalmi kormánya és rettenthetetlen vezére — Fidel Castro vezetésével.

Egyesek azt mondják, hogy az Egyesült Államok valamilyen vonatkozásban meghátrálásra kényszerített bennünket. Azoknak, akik ilyen mértékkel mérnek, hozzá kellene tenniük, hogy az Egyesült Államok ugyancsak kénytelen volt meghátrálni. Az államok között felmerült vitás kérdések megoldása háború nélkül, békés úton — a békés egymás mellett élés politikája a gyakorlatban. Ha megegyeztünk volna kapcsolatainknak ilyen alapra építésében, ha az Egyesült Államok és Kuba kapcsolatai az ENSZ Alapokmányára épülnének, akkor semmi szükség nem lett volna arra, hogy rakétákat szállítsunk Kubába.

Meg vagyunk elégedve azzal, hogy a karib-tengeri térség eseményei így végződtek, s kétségtelenül meg van elégedve

ezzel a békés egymás mellett élés alapján álló valamennyi többi nép is. Lehetővé vált számukra, hogy békés viszonyok közt éljenek és dolgozzanak.

Most pedig képzeljék el egy percre, mi történhetett volna, ha mi vaskalapos politikusoknak mutatkozunk, és nem lettünk volna hajlandók kölcsönös engedményekre. Olyan helyzet alakult volna ki, mint amikor a mesében két kecske találkozik egy keskeny hídon a mélység felett, összeakasztják szarvaikat, s egyik sem hajlandó utat engedni a másiknak. Mindenki tudja a mese végét: mindketten a mélységbe zuhantak. Józan ésszel lehet-e ilyenek így cselekednie?

Az Egyesült Államok kormányköreiben vannak olyan politikusok, akiket joggal neveznek „veszetteknek". Ezek a „veszettek" ragaszkodtak és most is ragaszkodnak a Szovjetunió és a szocialista tábor országai elleni háború mielőbbi kirobbantásához. Nem világos-e, hogy mi merev magatartás esetén elősegítettük volna, hogy a „veszettek" tábora a helyzetet Kuba ellen irányuló csapásra és világháború kirobbantására használja ki?

Az igazság kedvéért meg kell jegyezni, hogy az Egyesült Államok kormányköreiben vannak olyan emberek is, akik józanul ítélik meg a helyzetet, s a nemzetközi porondon fennálló erőviszonyokból kiindulva tisztában vannak azzal, hogy háború kirobbantásával az Egyesült Államok nem nyerhet és nem érheti el céljait.

Küldött elvtársak! Külön akarok szólni arról, hogy milyen óriási érdeme van a karib-tengeri térség békéjének megőrzésében a hős Kubai Köztársaságnak, a bátor kubai népnek és dicső vezetőinek, élükön nagy barátunkkal, Fidel Castróval. Engedjék meg, küldött elvtársak, hogy az önök nevében, az egész szovjet nép nevében, üdvözöljem kubai barátainkat. A forradalmi Kuba fontos és nehéz vizsgát állt ki, becsülettel állt helyt a szabadságáért és függetlenségéért vívott harcban! Kuba megerősödve került ki ebből az újabb megpróbáltatásból.

A fenyegető veszély idején a kubai vezetők szilárdan és elszántan álltak ki országuk szuverenitásának, szocialista vívmányainak védelmére. Az egész kubai nép a haza védelmére

kelt, készen állt arra, hogy életét is feláldozza az interven-ciósok elleni harcban. A szovjet embereket ez a bátorság lelkesedéssel tölti el.

A kubai kormány joggal vetette fel azt a kérdést, hogy a Karib-tenger térségében kialakult válság rendezésének mindenképpen tartósnak kell lennie, s a Kubai Köztársaság számára olyan biztosítékokat kell tartalmaznia, amelyek megvédik az agressziótól, a kubai nép számára biztosítják annak lehetőségét, hogy békés viszonyok közt építse új életét. Ezt szolgálja az a bizonyos öt pont, amelyet Fidel Castro kubai miniszterelnök október 28-i beszédében ismertetett, és amelyet mi teljes mértékben támogatunk.

Ez az öt pont olyan jogos követeléseket tartalmaz, amelyek megfelelnek minden egyes szuverén állam elemi jogainak, s amelyeket a béke fenntartásáról és Kuba biztonságáról való gondoskodás diktált, egyszersmind pedig összhangban vannak az ENSZ Alapokmányában lefektetett elvekkel.

A forradalmi Kuba önállóan akar élni és fejlődni, olyan politikai és társadalmi rendet akar, amely megfelel népe érdekeinek. Ehhez Kubának joga van, és ebben természetesen minden békeszerető állam, minden békeszerető ember Kuba oldalán áll.

A forradalmi Kuba vezetői több ízben is hangsúlyozták, hogy minden vitás kérdést az Egyesült Államokkal békés úton, tárgyalások útján óhajtanak rendezni.

Kinek a bűne hát, hogy Kuba és az Egyesült Államok kapcsolatai mind a mai napig nem rendeződtek? Világos a válasz: csakis az Amerikai Egyesült Államok kormányköreinek bűne, amelyek nem akarnak tárgyalóasztalhoz ülni szomszédjukkal. Mi mégis reménykedünk a józan ész győzelmében. Előbb vagy utóbb az Egyesült Államoknak rendeznie kell kapcsolatait Kubával.

Ünnepélyesen kijelentjük, hogy a Szovjetunió a forradalmi Kuba mellett volt és marad. Továbbra is segíteni fogjuk a kubai népet ragyogó jövőjének építésében. A válság leküzdése lehetővé teszi számára, hogy visszatérjen a békés munkához. A béke erőinek azonban továbbra is éberen kell őrködniük.

A szovjet kormány reméli, hogy az Egyesült Államok szigorúan szem előtt fogja tartani Kubával kapcsolatban vállalt kötelezettségeit. Megsértésük ugyanis nemcsak ennek a terségnek a szempontjából lenne veszélyes, mert elkerülhetetlenül újabb éles konfliktusra vezetne, újból fenyegetné a békét. Emellett megrendülne az ilyenfajta kötelezettségekkel kapcsolatban táplált minden bizalom, ez pedig lehetetlenné tenné, hogy a jövőben is alkalmazzák a békés rendezésnek a Kuba körül kialakult válság megoldása során pozitív szerepet betöltött módszerét.

Mi szilárdan fogjuk tartani magunkat az Egyesült Államok elnökével váltott üzeneteink eredményeként létrejött megegyezéshez. Világosan figyelmeztetni szeretnék arra, hogy a mi kötelezettségeink addig érvényesek, amíg a másik fél is tartja magát a megállapodáshoz. Ha viszont a másik fél nem tesz eleget vállalt kötelezettségeinek, kénytelenek leszünk olyan lépéseket tenni, amilyeneket a helyzet megkövetel majd tőlünk.

Mindenkinek tisztában kell lennie azzal, hogy a Szovjetunió sohasem hagyja cserben a forradalmi Kubát. A Szovjetunió teljesíteni fogja a forradalmi Kuba megsegítésére vonatkozóan tett ígéreteit: A forradalmi Kuba ezután sem lesz védtelen.

Napjainkban az imperialisták kénytelenek számolni a Szovjetunió, a szocialista országok növekvő erejével. A szükséges mennyiségben állnak rendelkezésünkre hatalmas erejű interkontinentális rakéták, amelyek lehetővé teszik számunkra, hogy visszavágjunk az ellenségnek, ha háborút robbant ki.

Azokat a militaristákat pedig, akik azzal kérkednek, hogy a Szovjetunió ellen Polaris rakétákkal felszerelt tengeralattjáróik és más — mint ők mondják — „meglepetéseik" vannak, figyelmeztetjük, hogy mi sem vagyunk akármilyen legények.

Miért beszélek én olyan kellemetlen dolgokról, mint az interkontinentális rakéták és az atom-tengeralattjárók? Nos, azért, mert rákényszerítenek bennünket az Egyesült Államok és a vele szövetséges országok egyes vezetőinek felelőtlen kijelentései.

Amikor Kuba körül egymást követték az események, és a legkor valósággal izzott, Nyugaton jó néhány államférfi beszélt arról, hogy keresni kell a vitás kérdések ésszerű megoldását — a háború elhárítása érdekében. Most viszont, amikor, mint mondani szokták, megszűnt a sokkos állapot, ugyanezen emberek közül néhányan arról beszélnek, hogy a vitás kérdéseket csak az *egyik* fél részéről tett engedmények alapján kell megoldani. Ez esztelen és veszedelmes politika.

Nem csodálkozunk azon, hogy a „kemény kéz politikája" mellett ágálók kórusában Adenauer és a vele egy húron pendulók csapják a legnagyobb lármát.

A nyugatnémet revansisták már hosszú évek óta szolgálják a háborús konfliktusok szításának piszkos ügyét, és mindig gyülekony anyagokkal siettek oda, ahol válságos helyzet alakult ki. Rosszul érzik magukat, ha nem önthetnek olajat a tűzre, hogy fellobbanjon a háború lángja. Adenauer revánsról álmodik, s minden nemzetközi eseményt csak egyetlen szempontból néz: hogyan találhatna ürügyet arra, hogy a Bundeswehr számára még több fegyvert kapjon a Szovjetunió és az egész szocialista tábor ellen, hogyan ugrathatná egymásnak a Szovjetuniót és az Egyesült Államokat?

Mégis meg szeretném mondani a „hidegháborús" kancellár úrnak, hogy hiába örvendezett a Nyugat „szilárdságán", amely állítása szerint bennünket arra kényszerített, hogy kivonjuk a rakétákat Kubából. Bátor vagyok biztosítani önt, kancellár úr, hogy amikor úgy határoztunk, hogy negyven rakétát Kubában helyezünk el, akkor is érintetlenül megtartottuk az ön — hogy úgy mondjam — „adagját" arra az esetre, ha ön agresszióra szánná el magát Európában. Most pedig, amikor az ön „megelégedésére" rakétáinkat visszahoztuk Kubából, ezeket is hozzácsatoltuk azokhoz a védelmi eszközokhöz, amelyek nyugati határainkat biztosítják.

Minek örül annyira, Adenauer úr? Mintha megfeledkezett volna arról az egyszerű számtani szabályról, hogy az összeadandók felcserélése nem változtat az összegen — az adott esetben a szovjet visszavágás erején.

Meg kell mondani, hogy most, amikor a világhelyzet kissé

nyugodtabb lett, Adenauer mellett néhány más államférfi is kezd lándzsát törni a „kemény kéz politikája" mellett. Home úr, angol külügyminiszter is kijelentette a napokban, hogy „bizonyos jelek tanúskodása szerint a Kubával kapcsolatos kijózanító eset után az oroszok talán felülvizsgálják szerepüket a nemzetközi életben", vagyis ezután mindenben engedni fognak a NATO-tömbnek. Azt mondta, hogy a Szovjetuniónak most ilyen értelemben kell „figyelembe vennie" a kubai leckét.

Az angol külügyminiszternek tudnia kellene, hogy a Szovjetunió mindig kellőképpen figyelembe veszi a nemzetközi események tanulságait. Annak pedig, aki a Szovjetunióval szemben a „kemény kéz politikáját" prédikálja, tudnia kellene, hogy abban az esetben, ha megismétlődik egy ilyen válság, és nem sikerül megállítani az események veszélyes alakulását — Nagy-Britannia, szövetségeseivel együtt, közvetlenül katasztrófa örvényébe sodródik, és akkor már késő lesz bármit is kezdeni.

Az Egyesült Államokban is újra elhangzottak a „kemény kéz politikájára" szólító harcias felhívások. Mit mondhatunk ezekről a felelőtlen kérkedőkről? Egy állatmese hosszú fülű hőséhez hasonlóak.

Kiment a vadász kutyáival a mezőre, a kutyák egy nyúl nyomába eredtek. A nyúl sokáig futva menekült előlük, ám a kutyák egyre közelebb kerültek hozzá. Egyszerre csak meglátott valami lyukat, gyorsan belebújt, de — ó borzalom! — egy rókalyukba jutott, s benne voltak a rókafiak. A nyúl megijedt, és halk, behízelgő hangon megkérdezte:

— Rókafiak, hol van a mamátok?

— A mamánk elment tyúkocskáért, hogy azzal etessen bennünket — válaszolták a rókafiak.

Erre azután a nyúl nekibátorodott, és most már gorombán így szólt:

— Kár, mert jól elláttam volna a baját . . .

Most egyes nyugati politikusok is azt mondják: „Kár, mert jól elláttuk volna a Szovjetunió baját." Nos uraim, csak próbálják meg!

Nem lehetetlen, hogy valami őrült kirobbantja a háborút. De ha kirobbantja, akkor bizony okosok ezreinek is nehéz lesz azt megállítani. Ezt jól tudjuk a történelemből is.

Lehetséges-e újabb invázió Kuba ellen? Természetesen nem lehet kezeskedni az eszeveszett militaristák tetteiért, de teljes meggyőződéssel mondhatjuk, hogy azokra az esztelenekre, akik háború kirobbantására vetemednek, kivétel nélkül ugyanolyan dicstelen vég vár, amilyen már elérte a hitlereket, a mussolinikat és a többi barbárt, akik a világot a háború szakadékába taszították.

És mégis felmerül a jogos kérdés: meg tudtuk akadályozni a háború kirobbanását Kuba esetében, ésszerű kompromisszum révén, pedig a világ a szó szoros értelmében közvetlenül a háború küszöbén állt, de ha az imperialisták újabb válságot idéznek elő, vajon lesz-e lehetőség arra, hogy akár csak enyhítsük a háború veszélyét? Ezért nem lehet kezeskedni.

Képzeljük el egy percre, hogy bonyolódik a helyzet Európában, mondjuk, a német békeszerződés megkötésének kérdése körül. És képzeljük el, hogy az amerikai militaristák és Adenauer-féle sugalmazóik azzal az állítással hozakodnak majd elő, hogy a „kemény kéz politikája" a Nyugatnak kifizetődik, tehát még hajthatatlanabb magatartást kell tanúsítani.

Ezeknek az uraknak azt mondhatjuk: talán csak nem gondolják, hogy az önök nyomására kötelezzük magunkat a rakéták kivonására a Szovjetunió területéről, vagy hogy megijedünk, ha bombázással fenyegetnek bennünket? Megmondom nyíltan, uraim, ha politikájukat ilyen számításokra alapozzák, akkor csúnyán elszámítják magukat!

Ilyen fogásokkal nem tudják levenni a napirendről a megoldásra váró nemzetközi kérdéseket, köztük a német kérdés békés rendezését sem. Meg kell őket oldani, önök viszont ezeket a kérdéseket nyilván el akarják temetni, s egyúttal bennünket is el akarnak temetni. Ha egyesek azt gondolják, hogy van olyan nagy lapát, amellyel bennünket rakétafegyvereinkkel együtt el tudnak ásni, akkor azt mondhatjuk, hogy ugyan-

olyan, ha nem nagyobb, lapát van a Szovjetunió és a többi szocialista ország kezében is.

Ha rálépünk erre az útra, a vitás kérdések erőszakos megoldásának útjára, akkor ez valóban katasztrofális világháborút idézhet elő. Ezt kell számításba venniük a nyugati államférfiaknak.

A DOGMATIZMUS ELLEN, A MARXI—LENINI TANÍTÁS ALKOTÓ ALKALMAZÁSÁÉRT

Küldött elvtársak! Meg kell mondani, hogy a karib-tengeri térségben keletkezett konfliktus békés rendezése idején elégedetlen kiabálás hallatszott a másik sarokból is, olyan emberek részéről, akik marxisták—leninistáknak nevezik magukat, holott cselekedeteiknek semmi köze a marxizmus—leninizmushoz. Gondolok különösen az albán vezetőkre. A Szovjetunióval kapcsolatban elhangzott bírálatuk lényegében csatlakozott a legreakciósabb, legacsarkodóbb nyugati körök-től kiinduló bírálathoz.

Miért van az, hogy most éppen az albán vezetők kiabálnak a leghangosabban? Szeretnék erre egy, az életből vett példát elmondani.

Gyermekkoromat és fiatalságomat bányában töltöttem. Ha Gorkij a nép egyetemének tanfolyamait járta ki, úgy én „bányászegyetemre" jártam. Ez a munkásember számára ugyancsak afféle Cambridge, a nincstelen oroszok „egyeteme" volt. Apám ezt az iskolát járta ki, s magam is elvégeztem gyermekkorom és ifjúságom idején ezt az „egyetemet".

Emlékszem, a bányásztelepeken a trágárkodó emberek körében az a szokás járta, hogy ha találtak egy kisfiút, aki még alig tudott beszélni, nem értette a szavak jelentését, a legvisszataszítóbb káromkodásokra tanították meg, és azt tanácsolták neki: „Eredj az ablak alá és kiabáld ezt az embereknek." Néha még rosszabbra is vetemedtek, amikor azt mondták az ilyen kisgyereknek: „Eredj az anyádhoz, és ismételd el neki ezeket a szavakat. Itt van érte három kopejka, ha visszajöttél, majd egy ötöst kapsz."

Az ilyen gyerek azután elment az ablakok alá, odaszaladt az anyjához, és elismételte a csúf szavakat, a trágárkodó emberek pedig jót mulattak rajta.

Nos, az albán vezetők is olyasvalamit tesznek, amit azok az ostoba kisgyerekek tettek. Néhányan közülük megtanultak egypár visszataszító szót, járkálnak az ablakok alatt és ocsmányságokat szórnak a Szovjetunió Kommunista Pártjára. Pedig ez a párt az édesanyjuk! Szitkozódásukért megkapják az ígért három kopejkát. S ha még hangosabban és cifrábban szitkozódnak, megtoldják nekik öt kopejkával és dicséretet is kapnak érte.

Mit akarnak ezek, a magukat marxisták—leninistáknak nevező emberek? Miért törekednek lényegében ugyanarra, mint Adenauer, vagyis miért akarják a világot a konfliktusok, a nemzetközi helyzet kiéleződése felé taszítani? Igaza van a mondásnak: balra indulsz, jobbra jutsz. Ha ugyanis tárgyilagosan nézzük a dolgokat, ezek az emberek a Kubával kapcsolatos válság idején pontosan úgy jártak el, mint akik konfliktust kívánnak felidézni. Egymásnak akarták ugratni a Szovjetuniót és az Egyesült Államokat. De mit jelent e két világhatalom egymás ellen ugratása? Az egész világra kiterjedő termonukleáris háború előidézését jelenti.

Vajon hogyan viselkednének ők maguk termonukleáris háború esetén? Érdekes lenne megtudni. Nem hiszem, hogy részt kívánnának venni benne. Alkalmasint inkább az otthonmaradást választanák. Akkor azonban felmerül a kérdés: mit akarnak hát? Talán azt, hogy patakokban ömöljön a Szovjetunió, Kuba és más szocialista országok népeinek vére?

Az albán vezetők — szavaikból ítélve — elégedetlenek a Kuba körüli válság felszámolásával. Az elért megoldást meghátrálásnak nevezik, sőt, némelyikük egyenesen azt állítja, hogy a Szovjetunió kapitulált az imperializmus előtt.

Felmerül a kérdés: mennyiben hátráltunk meg?

A szocialista Kuba létezik, Kuba továbbra is a marxista—leninista eszmék világítótornya a nyugati féltekén. Forradalmi példamutatásának ereje tovább növekszik. Az Egyesült Államok kormánya, országa nevében, kötelezettséget vállalt arra vonatkozóan, hogy nem hatol be Kubába. A termo-

nukleáris háború veszélye elhárult. Ez volna a mi meghátrálásunk?

A konfliktus békés rendezésének bírálói azt mondják, hogy nem szabad hinni az Amerikai Egyesült Államok szavának, hogy a történelemből szép számmal ismerünk olyan eseteket, amikor az egyezményeket az egyik fél megszegte. Igen, a történelemből ismerünk ilyen eseteket. De ha csak ebből indulunk ki, akkor azt kell mondanunk, hogy az emberek előtt most kizárólag egymás kölcsönös megsemmisítésének perspektívája áll. Márpedig ha valaki ezt mondja, akarva-akaratlan a militarizmus útjára lép, a háborúban látja a vitás kérdések rendezésének egyetlen módszerét.

De vajon okvetlenül háború útján, nem pedig tárgyalások útján kell megoldani a vitás nemzetközi kérdéseket? Nem! Az államok közt felmerült vitás kérdések háború útján való megoldásának hirdetése — őrültség, amely csak szenvedést és nyomorúságot okozhat a népeknek. Semmi köze Marx és Lenin tanításához. Egyértelmű a nemzetközi szerződések és egyezmények jelentőségének tagadásával, a békés egymás mellett élés elvének tagadásával. A nemzetközi kapcsolatoknak vannak ésszerű szabályai, s nekünk ezeket a kapcsolatokat nem megrendítenünk kell, hanem erősítenünk. Szitkozódással nem lehet megoldani a vitás problémákat.

Egyesek arra hivatkozva, hogy az imperializmus természete nem változott meg, azt mondják, hogy le kell leplezni, szidalmazni kell az imperializmust. Az imperializmust valóban le kell leplezni, mert kárhozatos a népek számára. De a szidalmazás, bármilyen jogos, egymagában semmit sem ér, nem gyengíti meg az imperializmust.

Az persze igaz, hogy az imperializmus természete nem változott meg, de az imperializmus ma már nem az, ami régebben volt, amikor osztatlanul uralkodott a világon. Azok, akik szerint az imperializmus most „papírtigris", tudják, hogy ennek a „papírtigrisnek" atomfogai vannak, amelyekkel haraphat, és ezt nem szabad könnyelműen venni. Az imperialista országokkal való kapcsolatok terén lehet kölcsönös kompromisszumokra lépni, ugyanakkor azonban rendelkezni kell

minden eszközzel az agresszorok szétzúzásához, ha háborút robbantanának ki.

Amikor nehéz körülmények alakultak ki Kubára nézve, egyesek csak szitkozódtak. Az imperialista erők azonban a szidalmaktól nem gyengültek meg, és Kuba számára sem lett könnyebb a helyzet. A Szovjetunió másként járt el. Nemcsak leleplezte az Egyesült Államoknak a forradalmi Kuba ellen irányuló imperialista mesterkedéseit, hanem egyszersmind fegyvereket is szállított, s embereket is küldött, akik készek voltak feláldozni életüket Kuba megvédéséért. Amikor pedig Kubát a háború közvetlen veszélye fenyegette, embereink parancsot kaptak, hogy védelmezzék meg Kubát a betöréssel szemben, harcoljanak együtt a kubaiakkal, s a kubai néppel együtt tartsanak ki mindhalálig. Ez az igazi testvéri érzés, testvéri magatartás, testvéri szolidaritás.

Ez természetesen kritikus időszak volt, és az Egyesült Államok kormánya megértette, milyen irányban fejlődhetnek az események. Megértette, hogy ha az amerikai fegyveres erők Kubában fellobbantanák a háború lángját, s ebben a lángban elégnének a kubaiak is, a Kubában levő szovjet emberek is, nincs az az erő, amely visszatarthatná a Szovjetuniót a megsemmisítő visszavágástól. Ezért a válság döntő pillanatában az Egyesült Államok kormánya józan észről tett tanúságot.

Amikor mi kölcsönösen elfogadható megoldást javasoltunk, ezt a körülmények összességének figyelembevételével tettük. És a háború elhárult.

Most azt mondjuk bírálóinknak: szitkozódásuk dicséret a mi kormányunknak, pártunknak, népünknek, dicséret a marxista—leninista pártoknak, amelyek a kommunista és munkáspártok 1957-es nyilatkozata és a 81 párt 1960-as nyilatkozata alapján védelmezik a különböző társadalmi és politikai rendszerű államok békés egymás mellett élésének elvét.

Igen óvatosnak kell lenni és nem szabad felelőtlen vádakat hangoztatni, például azt, hogy egyesek ortodox, mások viszont hibás politikát folytatnak, hogy egyesek támadják az imperializmust és kérlelhetetlenek vele szemben, mások viszont liberalizmusról tesznek tanúságot. Ezeket a kérdéseket

csak akkor lehet helyesen megérteni, ezt vagy azt a lépést csak akkor lehet helyesen értékelni, ha figyelembe vesszük az időpontot, a helyet és azokat a körülményeket, amelyek közepette cselekedni kell.

Például India elérte Goa, Diu és Damao felszabadítását. E területek a gyarmati rendszer maradványai voltak India földjén. Portugália még azután is, hogy az angol gyarmattartókat kiűzték Indiából, megtartotta ottani gyarmatait, s ezek tovább terjesztették a gyarmati rendszer bűzét. India kormánya türelmet tanúsított, éveken át megbékélt ezzel a helyzettel, de azután fellépett és kiseprűzte a gyarmattartókat. Helyesen tette? Persze hogy helyesen!

Hadd mondjam el ezzel kapcsolatban, hogy ennek a kérdésnek a Biztonsági Tanácsban való megvitatása során az Egyesült Államok és Nagy-Britannia lényegében Indiának agresszorrá való minősítésére törekedett, megpróbálta a világ közvéleményét India ellen fordítani. És ezt csak a Szovjetunió vétója tette lehetetlenné.

Egy másik példa. Amikor Indonézia kivívta szabadságát, a holland gyarmatosítók megpróbálták uralmuk alatt tartani Nyugat-Iriánt. Az indonéz nép és kormánya azonban kényszerítette a gyarmattartókat, hogy takarodjanak Nyugat-Iriánból. Erőnkhöz képest segítettük Indonéziát harcában, és örömmel üdvözöljük Nyugat-Irián felszabadulását, újraegyesítését a szabad Indonéziával.

Kína partvidékén, nem messze a Hszicsiang folyó torkolatától terül el Macau. A portugálok még a XVI. században bérbe vették, 1887-ben pedig teljesen elszakították Kínától, és gyarmatukká változtatták. Van ott egy angol gyarmat is: Honkong, a Hszicsiang folyó deltájában, a szó szoros értelmében a szíve közelében egy olyan fontos városnak, mint Kanton. E területekről ugyanolyan szag terjeng, semmi esetre sem jobb annál, mint amelyet Goában árasztott a gyarmati rendszer. Mégis bajosan ítéli el valaki is a Kínai Népköztársaságot azért, hogy a gyarmati rendszer e töredékei érintetlenek. Helytelen lenne Kínát valamilyen akcióra ösztönözni, amelyet maga Kína nem tart időszerűnek. Ha a Kínai Népköztársaság kormánya eltűri Macaut és Honkon-

got, akkor erre a jelek szerint nyomós okai vannak. Ezért ostobaság lenne azzal a váddal rontani rá, hogy ez meghátrálás az angol és a portugál gyarmattartók előtt, szolgai megbékélés velük.

Eltérést jelent-e ez a marxizmus—leninizmustól? Szó sincs róla. Ez azt jelenti, hogy a Kínai Népköztársaság kormánya számol a tényleges helyzettel, a tényleges lehetőségekkel. És ez egyáltalán nem azért van, mert a kínaiak kevésbé élesen állnak szemben a gyarmati rendszerrel, mint az indiaiak, s nagyobb türelmet tanúsítanak Salazarral szemben, mint India. Nem! Kínai barátaink ugyanolyan gyűlöletet éreznek a gyarmati rendszerrel szemben, mint minden forradalmár. Ámde nyilván saját körülményeikből, saját felfogásukból indulnak ki, és türelemről tesznek tanúságot.

Vajon el kellene őket ítélnünk ezért? Azt kellene állítanunk, hogy eltértek a marxizmus—leninizmustól? Nem! Ez ostobaság volna.

A körülmények következtében néha nem jóillatú rózsák között kell élni, hanem csalántól körülvéve, esetleg nem messze a kolonialista árnyékszéktől.

De eljön az idő, amikor kínai barátaink tűrhetetlennek tartják majd ezt a helyzetet, s teli torokkal kiáltják oda a gyarmattartóknak: „Takarodjatok!" És mi üdvözölni fogjuk ezt a lépést. Ám, hogy mikor tegyék ezt meg, azt döntsék el kínai barátaink maguk. Mi nem sürgetjük őket. Ellenkezőleg, azt mondjuk: „Úgy döntsetek, ahogyan országotok érdekei, az egész szocialista tábor érdekei megkövetelik."

Mi lett volna, ha mi a Kuba körüli események idején nem teszünk tanúságot kellő mérsékletről, hanem hallgatunk az „ultraforradalmár" hangoskodókra? Újabb világháború, termonukleáris háború szakaszába léptünk volna. Nagy kiterjedésű hazánk természetesen kibírta volna ezt, de tíz- és tízmillió ember pusztult volna el! Kuba pedig a termonukleáris háború nyomán valószínűleg megsemmisült volna. Teljesen elpusztultak volna a konfliktusba belesodródott más, sűrűn lakott és nem nagy területű országok is. Hihetetlen szenvedések vártak volna az életben maradókra és a jövő nemzedékre is — az atomsugárzás következtében.

De vajon a fejlődésnek ezt az útját vázolta-e fel az emberiség számára Marx és Lenin? Nem! Azok, akik nagy tanítóinknak ilyen világnézetet és ilyen szándékokat tulajdonítanak, csak meggyalázzák az emléküket. Amikor a cári Oroszországban elkezdődött a forradalom, „Békét a kunyhóknak, háborút a palotáknak!" volt a jelszavunk. Ez a jelszó megfelelt az imperialista háború polgárháborúvá változtatását szem előtt tartó pártirányvonalnak, osztályharcra, a földbirtokosok és a kapitalisták elleni harcra szólított. Amikor pedig a forradalom győzött, a szovjethatalom első dekrétuma, amelyet maga Lenin fogalmazott, a békedekrétum volt. És bár abban az időben a németek Oroszországnak meglehetősen nagy területét tartották megszállva, Lenin és egész országunk arra törekedett, hogy véget vessen a háborúnak és békeszerződést kössön a németekkel.

A breszti békeszerződés aláírására küldött delegációt Trockij vezette, aki akkor ugyancsak marxistának nevezte magát. Ám a párt akarata ellenére járt el, provokatív módon megszakította a németekkel a béketárgyalásokat, és elutazott Bresztből. Akkor Lenin kénytelen volt elküldeni Csicserint — és a békeszerződés aláírása megtörtént. A történelem igazolta Lenin előrelátásának helyességét, zsenialitását. Bebizonyította, hogy az az út, amelyet Lenin kijelölt és az álforradalmárokkal szemben védelmezett, az egyetlen ésszerű és helyes út volt.

Természetesen a breszti béke a német militarizmusnak tett ideiglenes engedmény volt. De mi derult ki végső soron? Ki hátrált meg kivel szemben? Most a marxizmus—leninizmus zászlaja nemcsak a Szovjetunió egész területe fölött lobog, hanem túljutott a Szovjetunió határain és diadalmaskodott más államokban, köztük a Német Demokratikus Köztársaság területén is. Azok a német militaristák pedig, akik behatoltak országunkba, a föld alatt fekszenek. Nos, ítéljék meg, kinek volt igaza! Diadalmaskodott e bonyolult kérdés megoldásának lenini módja.

Természetesen nem a breszti békekötés és a Karib-tenger térségében előállt konfliktus rendezése közötti valamiféle analógiáról van szó, hanem arról, hogy minden alkalommal

figyelembe kell venni a konkrét helyzetet és a konkrét körülményeket. A dogmatikus, a tényleges helyzet józan számbavétele nélküli eljárás káros, mert a legkomolyabb hibák forrása. A marxisták—leninisták értsék meg, hogy nincs elvont igazság, az igazság mindig konkrét.

Egyes dogmatikusok trockista álláspontra helyezkedtek, és világháború kirobbantásának útjára igyekeznek taszítani a Szovjetuniót és a többi szocialista országot. Ugyanolyan provokációs politikát szeretnének ránk erőszakolni, amilyent annak idején Trockij folytatott. Úgy látszik, az albán vezetők és azok, akik tüzelik őket, elvesztették hitüket a szocializmus államok közötti háború nélküli győzelmének lehetőségében, sőt talán sohasem értették meg ennek lehetőségét, úgy vélekedtek, hogy csak háború útján, emberek millióinak megsemmisítése útján lehet eljutni a kommunizmusba. Ámde az ilyen őrültség nem alkalmas arra, hogy felsorakoztassa a kommunista pártok mögé más országok népeit. Sőt, millió meg millió embert egyenesen eltaszíthat a kommunista mozgalomtól.

Az albán dogmatikusokat elkeseríti, hogy kompromisszumos megoldás jött létre, s megszűnt az a veszedelmes válság, amelyet az amerikai militaristák idéztek elő a Karib-tenger térségében. Szemmelláthatóan elkeseríti őket, hogy nem tört ki termonukleáris háború, hogy a népek, miután elmúlt a veszedelmes válság, békés viszonyok közt élnek és dolgoznak. Ezért bírálják pártunkat, kormányunkat, ezért dobálják sárral a Szovjetuniót, a szovjet népet.

A SZOVJET KÜLPOLITIKA ERKÖLCSI ÉS POLITIKAI GYŐZELME

Már beszéltem arról, hogy nem szolgálta volna a szocializmus érdekeit, ha megengedjük, hogy a Kuba körül kitört válság termonukleáris világháborúvá fajuljon. Ilyen háborúra az agresszív imperialista erőknek van szükségük. Ezek az elkerülhetetlen történelmi perspektíva láttán, attól való félelmükben, hogy a kapitalizmus vereséget szenved a szo-

cializmussal való világméretű versenyben, így gondolkodnak: ha meg kell halni, hát haljunk meg — mint mondani szokás — zeneszóval, bár e zenét az atombombák robbanása szolgáltatja.

Nos, kitűnik, hogy egyfelől az imperializmus agresszív erői, az úgynevezett „veszettek", akik elvesztették a reményüket, hogy a kapitalizmus kiállja a békés versenyt a szocializmussal, mindenképpen a háború kirobbantására törekednek. Másfelől azonban ugyanilyen irányba próbálják terelni az eseményeket azok az emberek is, akik magukat marxistáknak—leninistáknak nevezik ugyan, de valójában dogmatikusok, akik nem bíznak abban, hogy a szocializmus, a kommunizmus győzhet a kapitalizmussal való békés egymás mellett élés körülményei között. Ezek is, azok is a háború kitörésének irányába akarják terelni a történelem menetét. Azt a kérdést, hogy a kommunizmus győz-e vagy a kapitalizmus, háború útján, emberek millióinak megsemmisítése útján akarják eldönteni.

Az ember azt hinné, hogy az említett két csoporthoz tartozók homlokegyenest ellenkező módon gondolkodnak. Ezzel szemben a valóság az, hogy nagyon is közel állnak egymáshoz, azonos nézeteket vallanak és egyformán járnak el ebben a létfontosságú kérdésben.

Nekünk azonban, akik a kommunizmust építjük, és testvéreinknek, akik a szocializmus megteremtésén munkálkodnak, a legkevésbé sincs szándékunkban meghalni sem zeneszóval, sem anélkül. Mi a végső győzelemig akarjuk vinni a kommunizmus ügyét.

Miért akarnánk vendégségbe menni az ördöghöz, miért sietnénk — mint mondani szokás — a túlvilágra? Hiszen onnan még soha senki sem tért vissza és nem közölte velünk, hogy ott jobb, mint a földön. Vagy talán önöket elszomorítja, kuldött elvtársak, hogy békés viszonyok között, egy termonukleáris háború meghiúsítása után gyűltek össze ebben a teremben, megvitatni hazánk további fejlődésének kérdéseit? Nem, mi valamennyien örömmel jöttünk ide.

Néhány nappal ezelőtt a Központi Bizottság elnökségének tagjai és a Központi Bizottság titkárai látogatást tettek egy

új szövőgyárban, amely Moszkva Novie Cserjomuski nevű kerületében épült. Beszélgettünk a munkásnőkkel. Egyikük-től megkérdeztem:

— Hogy megy a sora?

— Jól, Hruscsov elvtárs — válaszolta.

— Lakása van?

— Van.

— Hol?

— Itt a közelben — mondotta. — Amikor lakóházat építettek a gyár körül, én is kaptam lakást.

— Családos?

— Igen. Két gyermekem van. Az egyik egy internátusban nevelkedik, a másik itthon van velem, ő is iskolába jár.

A munkásnő elmondta, mennyi a keresete, milyen viszonyok között él és dolgozik.

— Szóval el lehet így éldegélni? — kérdeztem.

— Lehet, Hruscsov elvtárs. Csak egy dolog foglalkoztat bennünket: leghőbb vágyunk, hogy háború ne legyen.

Ez az asszony a dolgozók hangulatát fejezte ki. Ugyanezek az érzései a Szovjetunió, a Kínai Népköztársaság, India, Albánia, az Egyesült Államok, Anglia, Franciaország és minden más ország népeinek.

Nincs szükségünk háborúra! A szovjet nép, amely magasra emelte a szocializmusért folytatott harc zászlaját, és amelynek az a megtiszteltetés jutott osztályrészül, hogy küzdhet a kommunizmus felépítéséért, békét akar. Mi bízunk igazunkban és erőnkben!

Negyvenöt év alatt óriási utat jártunk be, ám lépéseink most még hosszabbá váltak: azt az utat, amelyet azelőtt öt év alatt tettünk meg, most megtesszük egy hónap alatt. Van mit megbecsülnünk? Természetesen van! Van jövőnk, bízunk eszméink végső győzelmében. Ezt a győzelmet nem háború útján, hanem a békés alkotás, a kapitalizmussal folytatott verseny útján keressük. Elutasítjuk nemcsak a termonukleáris világháborút, hanem elutasítunk egyáltalán minden háborút, kivéve az igazságos, felszabadító háborúkat és a megtámadott népek védelmi háborúját.

Természetesen, ha bárhonnan háborút kényszeritenének

ránk, akkor helytállunk magunkért és szövetségeseinkért, és felhasználunk minden rendelkezésünkre álló eszközt. Mindent megteszünk azonban, hogy elkerüljük a háborús összetűzést, hogy egyáltalán száműzzük a háborút a társadalom életéből. Vajon elérhető-e ez a cél, ma, amikor a világon két rendszer van: kapitalista és szocialista rendszer? Az erőviszonyok ma olyanok, hogy a béke és a szocializmus erői meg tudják fékezni az imperializmus agresszív erőit, rá tudják kényszeríteni ezeket az erőket arra, hogy számoljanak a népek akaratával.

Az imperializmus ma nem mindenható. A Kuba körül lezajlott események alakulása igazolta ezt. Az imperialisták kénytelenek számolni a szocialista országok erejével.

A béke fenntartása, a szocializmus nagy vívmányainak megőrzése érdekében hajlandók vagyunk ésszerű politikai kompromisszumokra, anélkül azonban, hogy ennek során egy tapodtat is eltérnénk a marxista—leninista tanítás elveitol. Lenin útmutatásait követjük, aki többször hangsúlyozta, hogy kompromisszumok lehetségesek és szükségesek a politikában.

„A valóban forradalmi pártnak a feladata nem az — írta Lenin —, hogy proklamálja, hogy lehetetlen minden kompromisszumról lemondani, hanem az, hogy minden kompromisszum ellenére, amennyiben ezek elkerülhetetlenek, hű tudjon maradni elveihez, osztályához, forradalmi feladatához . . .” (*Lenin* Művei. 25. köt. Szikra 1952. 328. old.) Igaza volt Leninnek, amikor a kompromisszumok teljes elvetését a marxizmus alapigazságairól való megfeledkezésnek minősítette. „Olyan receptet vagy olyan általános szabályt (»semmiféle kompromisszumot!«) kidolgozni, amely minden esetre érvényes lenne, badarság — írta. — Az embernek saját fejével kell gondolkoznia, hogy minden egyes esetben el tudjon igazodni. A pártszervezetnek és a »vezér« nevet megérdemlő pártvezetőknek jelentősége többek között éppen abban van, hogy az adott osztályhoz tartozó valamennyi gondolkodó ember hosszas, szívós, változatos, sokoldalú munkája útján kikovácsolják a szükséges tudást, a szükséges tapasztalatokat, kifejlesztik a tudáson és tapasztalatokon kívül szükséges poli-

tikai érzéket, ami képessé teszi őket arra, hogy bonyolult politikai kérdéseket gyorsan és helyesen oldjanak meg." (*Lenin* Művei. 31. köt. Szikra 1951. 57—58. o

Így vélekedett Lenin. Mi pedig, az ő tanítványai és követői, lenini módon jártunk el mindig, amikor szívós, következetes és elvi harcban védelmeztük Kuba függetlenségét és a világ békéjének ügyét, és így fogunk eljárni a jövőben is.

Küldött elvtársak! Megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy ezekben a feszült napokban különösen nagy erővel mutatkozott meg a béke és a szocializmus erőinek megbonthatatlan szolidaritása és hatékony együttműködése. A világ népei a legjózanabb békepolitikának nevezték politikánkat, a szovjet kormány politikáját, s most még nagyobb bizalommal, még nagyobb tisztelettel vannak pártunk és kormányunk iránt.

A súlyos veszély órájában a marxista—leninista testvérpártok, a szocialista országok népei kijelentették, hogy hajthatatlanul támogatják a hős Kubát, híven kitartanak a proletárnemzetköziség elvei mellett. Felemelte szavát Kuba védelmében sok olyan ország is, amely nemrég szabadult fel a gyarmati elnyomás alól. A szovjet kormányhoz és az SZKP Központi Bizottságához sok felhívás, levél, távirat érkezett államfőktől, kormányfőktől, különböző országok pártvezéreitől, szovjet és külföldi társadalmi szervezetektől, munkásoktól, parasztoktól, értelmiségiektől. E felhívások, levelek, táviratok helyeselték és határozottan támogatták a Szovjetunió lépéseit, amelyeknek célja Kuba megvédése és a béke fenntartása volt.

Engedjék meg, küldött elvtársak, hogy az önök és saját magam nevében hálás köszönetet mondjak mindazoknak, akik támogatták a szovjet kormánynak a béke megőrzésére, a forradalmi Kuba megsegítésére irányuló lépéseit.

Csak az elvakult véresszájú militaristáknak nem tetszik, hogy józan politika eredményeként sikerült megakadályozni az új világháborút, meggátolni az imperialista betörést Kubába, megőrizni a békét minden nép számára.

Nem kétséges, hogy az a sikeres harc, amelyet Kuba függetlenségének megőrzéséért folytattunk, s az a tény, hogy a béke erői vitathatatlanul megnyerték ezt az ütközetet, sok

embert arra késztet, hogy megváltoztassa a nemzetközi helyzet fejlődésére és a nemzetközi erőviszonyokra vonatkozó nézeteit. Ezek az emberek most reálisabban fogják elképzelni az atomkatasztrófa veszélyét. Mindenesetre, a Kuba körüli események hatása alatt most történt meg először az Egyesült Államok történelmében, hogy az amerikaiak milliói megérezték egy termonukleáris háború reális közelségét. Megértették, hogy hazájuk területe nincs biztosítva egy mindent megsemmisítő visszacsapással szemben. A válság napjaiban az amerikai nép már saját háza küszöbén érezte a nukleáris háború forró leheletét. Kezdte megérteni, hogy a háború, ha kitörne, nem valahol az óceánon túl, Európában vagy Ázsiában dúlna, hanem mindenütt, az Egyesült Államok területén is, és szerencsétlenséget, halált hozna az amerikaiak millióinak.

Azok között a levelek és táviratok között, amelyek a kubai válság napjaiban különböző országokból a szovjet kormány címére érkeztek, sokat amerikai állampolgárok írtak. A levélírók aggodalmukat nyilvánították a béke sorsa felett, elismeréssel adóztak a szovjet kormánynak, helyeselték azokat a lépéseket, amelyeket a Karib-tenger térségében kialakult feszült helyzet megszüntetésére, s ezzel a nukleáris háború elhárítására tettünk.

Az amerikai nép hangulatáról, a Kuba körüli eseményekkel kapcsolatos felfogásáról tanúskodik az a tény is, hogy a választásokon — amelyek akkor zajlottak le, amikor már sikerült kissé enyhíteni a válságot — az amerikai nép megbuktatott néhány rendkívül agresszív politikust, mindenekelőtt megbuktatta a háborús gyújtogató Nixont. Nem a mi dolgunk, hogy elsirassuk azokat az urakat, akik gyűlölik a békét és a népek szabadságát.

A béke politikája nagy erkölcsi és politikai győzelmet aratott. Ugyanakkor továbbra is állandó erőfeszítéseket kell tennünk a béke fenntartásáért és megszilárdításáért. A helyzet lankadatlan éberséget követel tőlünk. Megköveteli, hogy fáradhatatlanul harcoljunk a tartós békéért.

III

SZÍVÓSAN KERESNI KELL A TÖBBI MEGOLDATLAN KÉRDÉS BÉKÉS RENDEZÉSÉNEK ÚTJÁT

Küldött elvtársak! A szovjet kormány úgy véli, hogy a világ minden kormányának és népének, minden felelős államférfiúnak és politikusnak le kell vonnia a szükséges következtetéseket a karib-tengeri válságból. Több tanújelét kell adnunk a józan észnek, jobban kell törekednünk azoknak a torlaszoknak az eltakarítására, amelyek súrlódást és feszültséget idéznek elő az államok között. Jóakaratot kell tanúsítanunk olyan kölcsönösen elfogadható megoldások megkeresésében, amelyektől a nemzetközi feszültség enyhülése és a világbéke megszilárdulása függ.

KÉT ELSŐRENDŰ FELADAT

A szovjet kormány egész külpolitikai tevékenységével aktívan törekszik arra, hogy megszabadítsa a nemzetközi kapcsolatokat a vitás, megoldatlan kérdésektől. Tekintetbe veszi a különböző államok előtt álló problémák bonyolultságát és sokrétűségét, kellő önuralmat tanúsít, konstruktív nézeteket vall. De nyomatékosan hangsúlyozzuk, hogy vannak olyan elsőrendű problémák, amelyek megoldása nem tűr halasztást, mert megoldatlanságuk a végsőkig kiélezi a nemzetközi helyzetet.

Ezeknek a feladatoknak a sorába tartozik az általános és teljes leszerelés kérdése. Az Egyesült Nemzetek Szervezete egyhangúlag támogatta a szovjet kormány erre vonatkozó kezdeményezését. Az általános és teljes leszerelésről szóló

nyilatkozat kihirdetése óta már csaknem három esztendő telt el. Szinte szakadatlanul üléseznek bizottságok, albizottságok, de még ma sem jutottunk előbbre.

Azt jelenti-e ez, hogy a Szovjetunió, amely a nemzetközileg szigorúan ellenőrzött leszerelés átfogó tervét előterjesztette, nem tett engedményeket partnereinek, az említett üléseken nem törekedett az álláspontok közelebb hozására? Minden becsületes politikus megmondhatja, hogy ez nem így van.

Amikor a leszerelési program megvalósításának időpontjairól, a nukleáris fegyvert célba juttató eszközök megsemmisítéséről, a hagyományos fegyveres erők létszámáról, és még annyi más kérdésről volt szó, mi tekintetbe vettük a nyugati hatalmak álláspontját és kerestük a közeledést. Az általános és teljes leszerelés egyik vonatkozása, mint ismeretes, a nukleáris kísérletek megtiltása. Ezzel kapcsolatban is megtettük a szükséges lépéseket a megegyezés felé. De mint a diplomaták mondják, nem lehet megegyezésről szó, ha az egyik fél mozog, a másik pedig egy helyben áll.

A nukleáris kísérletek megtiltásáról folyó véleménycsere során már kirajzolódtak a kérdések megoldásának módjai. Remélhető, hogy ha az Egyesült Államok és Anglia ésszerű magatartást tanúsít, akkor sor kerül az egyezmény aláírására.

Ismételten ünnepélyesen kijelentjük: minden külpolitikai tevékenységünk arra irányul, hogy tető alá hozzuk az általános és teljes leszerelésről szóló egyezményt. Felhívjuk a nyugati hatalmakat, távolítsák el az utolsó akadályokat is az összes nukleáris kísérletek végérvényes megszüntetéséről szóló egyezmény útjából. Felhívjuk őket, írják alá a nemzetközileg szigorúan ellenőrzött általános és teljes leszerelésről szóló szerződést.

A jelen körülmények között még világosabb, hogy haladéktalanul meg kell kötni a német békeszerződést, s ennek alapján rendezni kell a nyugat-berlini helyzetet. Amikor a Karib-tenger térségében kiéleződött a válság, az európaiak milliói nem ok nélkül gondoltak aggódva arra, hogy a német

kérdés rendezetlensége még szörnyűbb megpróbáltatásokat hozhat az emberiségre. Az emberek világosabban látták, hogy nem szabad kitérni a német kérdés megoldása elől, mert különben az egyik nemzetközi válságot konnyen követheti egy másik, még veszélyesebb válság.

S itt is, mint az általános és teljes leszerelés kérdésében, a Szovjetunió igyekszik tekintetbe venni tárgyalófeleinek álláspontjait. Mi akadályozza mégis a második világháború európai maradványainak felszámolására megindított munka befejezését?

Továbbra is vitás főként a Nyugat-Berlinben állomásozó csapatok kérdése, illetve pontosabban az, hogy milyen minőségben, milyen zászló alatt fognak szerepelni ezek a csapatok, és mennyi időre maradnak ott? A szovjet kormány javasolja, hogy a Nyugat-Berlinben tartózkodó csapatok ne a NATO-országokat képviseljék, hogy a NATO zászlaját Nyugat-Berlinben váltsa fel az Egyesült Nemzetek Szervezetének zászlaja, és hogy az ENSZ Nyugat-Berlinben vállaljon magára meghatározott nemzetközi kötelezettségeket és funkciókat.

Reméljuk, hogy tárgyalópartnereink józan figyelemmel foglalkoznak majd a Szovjetuniónak ezzel a javaslatával. Csak azt szeretném hangsúlyozni: ha valaki Nyugaton azt reméli, hogy a Szovjetunió lemond a német békeszerződés megkötésére, és ennek alapján a nyugat-berlini helyzet rendezésére vonatkozó elhatározásáról, akkor téved. Mi tárgyalni akarunk a nyugati hatalmakkal, de a tartós türelemnek is van határa. Ezt a szerződést mi aláírjuk még akkor is, ha a nyugati hatalmak nem hajlandók aláírni.

FEL KELL SZÁMOLNI A FESZÜLTSÉGET, KI KELL KÜSZÖBÖLNI A KONFLIKTUSOKAT A VILÁG MINDEN RÉSZÉBEN

A szovjet kormány külpolitikai tevékenységének egyik fő iránya mindig az volt és a jövőben is az lesz, hogy minden támogatást megad azoknak a népeknek, amelyek szent har-

cot vívnak szabadságukért, nemzeti függetlenségük megszilárdításáért.

A Szovjetunió, az egész szocialista tábor támogatásával, világtörténelmi jelentőségű sikereket arat a nemzeti felszabadító mozgalom.

Felemelkedik az új Ázsia, ahol összeomlanak a volt gyarmatbirodalomnak utolsó maradványai. Folytatódik a nemzeti felszabadító mozgalom afrikai diadalútja. Latin-Amerika — a külföldi monopóliumoknak nemrég még osztatlan hitbizománya — történelmének új időszakába, az igazi nemzeti függetlenségért vívott harc szakaszába lépett.

Ázsia, Afrika, Latin-Amerika népeinek nemzeti felszabadító mozgalmába új erőt öntött a gyarmati országok és népek függetlenségéről szóló nyilatkozat, amelyet a Szovjetunió kezdeményezésére fogadott el az Egyesült Nemzetek Szervezete.

A gyarmatosítók azonban nem tették le a fegyvert. A szuverén államok belügyeibe való beavatkozás útján gyakran erőszakkal igyekeznek aláásni ezeknek az országoknak a függetlenségét és szuverén jogait, és akadályokat gördíteni a népek forradalmi felszabadító mozgalmának útjába. Az imperialista gyarmatosítók a népek felszabadító harcába való beavatkozásukkal a világ sok táján létrehozták a feszültség, a konfliktusok és a háborús összetűzések fészkeit.

Nézzük csak meg, mi történik Jemenben? A jemeni nép évszázadokon át tűrte az elnyomatást, a kizsákmányolást, a jogfosztottságot. És most végre bekövetkezett ebben az országban a forradalom. A nép a középkor mélyéből utat tör magának az új élet felé, mint a pusztaságban a növény, mely mihelyt egy csepp nedvességhez jut, előbukkan a föld alól. S az imperializmus és a reakció egyesült erői azonnal hadba szálltak ellene. Ki emelt fegyvert a jemeni forradalom ellen, a haladás ellen? Szaúd-Arábia és Jordánia.

A szaúd-arábiai és jordániai kormányférfiak — akikről el lehet mondani, hogy egy hajszálba kapaszkodva tartják fenn magukat — természetesen nem merészeltek volna csapatokat küldeni a Jemeni Arab Köztársaság ellen, ha hatalmasabb országok nem buzdították volna őket erre. Ki segíti a szaúd-

arábiaiakat és a jordániaiakat, ki és mi végett ad nekik fegyvert? Az Arab-Kelet népei jól tudják, hogy éppen a magukat „szabad országoknak" nevező Anglia és Egyesült Államok adnak fegyvert a szaúd-arábiaiak és jordániaiak kezébe, hogy arab lőjön az arabra.

Így történik meg azután, hogy az úgynevezett „szabad világ" támogatja Szaúd-Arábiát, amelyben a legutóbbi időkig hivatalosan rabszolgaság volt, és ténylegesen ma is rabszolgaság van. Ennek az országnak adnak fegyvert, hogy „szabadságot" vigyen Jemenbe. Nem nehéz elképzelni, hogy miféle „szabadságot" visz Szaúd-Arábia Jemennek, s hogy miféle „szabad országok" azok, amelyek ehhez segítő kezet nyújtanak!

A szovjet kormány elítéli a Jemeni Arab Köztársaság ellen irányuló imperialista mesterkedéseket és kijelenti, hogy mélységesen tiszteli és támogatja a jemeni nép jogos nemzeti óhajait.

Az imperialisták nemcsak Jemenben, hanem a földkerekség más vidékein is megpróbálják elfojtani a nemzeti felszabadító mozgalmat. Gondoljunk csak a kongói, az angolai, a dél-vietnami, a dél-koreai eseményekre. Most pedig kitört a felkelés a Borneón levő Brunei védnökségben és az angol gyarmatosítók sietnek elfojtani azt.

Úgy véljük, hogy az államok között a vitás, konfliktusokkal terhes kérdések békés és igazságos megoldása mindig megtalálható, ha megvan az óhaj és a jószándék. Csupán az szükséges, hogy a konfliktusok békés rendezésének óhaja ne csak az egyik fél, hanem valamennyi érdekelt állam óhaja legyen, olyanformán, mint a laoszi válság rendezésénél, amikor valamennyi állam jóakaratról tett bizonyságot.

Küldött elvtársak! A jelenlegi nemzetközi helyzet vizsgálata során nem hagyhatjuk figyelmen kívül az indiai—kínai határ térségében kialakult szomorú eseményeket. Mint ismeretes, az ott kialakult határkonfliktus nem egy hete, nem is egy hónapja, hanem még 1959-ben kezdődött. Ez a konfliktus az utóbbi időben kiéleződött, és katonai összecsapásokká fajult, amelyek során mindkét fél részéről ezrek vesztették életüket.

A Szovjetuniónak az indiai—kínai határkonfliktussal kapcsolatos álláspontját a TASZSZ ismeretes nyilatkozata még 1959-ben kifejtette. E nyilatkozat kifejezte azt a reményt, hogy a Kínai Népköztársaság kormánya és India kormánya nem fogja megengedni, hogy határincidensük tüzénél azok az erők melengessék kezüket, amelyek nem akarják a nemzetközi helyzet enyhülését, s hogy a két kormány — a kölcsönös érdekek figyelembevételével — a Kína és India népei között kialakult hagyományos barátság szellemében rendezi a köztük támadt nézeteltérést.

A Szovjetunió mélységes sajnálkozását fejezte ki az incidens miatt. Őszintén reméltük, hogy a két ország kormánya gyorsan megtalálja a vita békés rendezéséhez vezető utat. Most is sajnáljuk, hogy a felek nem használtak ki idejében minden lehetőséget arra, hogy a kezdet kezdetén elsimítsák a közöttük támadt határkonfliktust.

Különösen fájlaljuk, hogy a testvéri Kínai Népköztársaság fiai és a baráti Indiai Köztársaság fiai vérüket hullatták. Először adódott olyan helyzet, amikor a határvita szocialista ország és a független fejlődés útjára lépett, a tömbökből való távolmaradás politikáját követő ország között súlyos katonai összeütközésekhez vezetett.

A szovjet emberek örültek és örülnek a népi Kína sikereinek, amely a győztes forradalom után jelentős pozíciókat hódított meg a békés gazdasági építés frontján, és az egész világnak bebizonyította, mire képes egy nép, amely saját kezébe veszi sorsát. Külpolitikájában a népi Kína kiáll a béke, az egyenlőség és a baráti nemzetközi együttműködés elvei mellett.

Vissza kell végre állítani a Kínai Népköztársaság törvényes jogait az ENSZ-ben, itt az ideje, hogy a Kínai Népköztársaság visszakapja ősi földjét, Tajvan szigetét.

Ami Indiát illeti, a függetlenség kivívása után gazdasági fejlődésének üteme lassúbb volt, mint Kínáé. Mindazonáltal India is, amelynek társadalmi rendje különbözik Kína szocialista rendszerétől — az angol gyarmattartók évszázados uralmától reá maradt súlyos örökséget leküzdve —, évről év-

re biztosabb léptekkel halad előre a gazdaság és a kultúra fejlesztésében. Semleges, a tömböktől való távolmaradást követő politikája nagy erkölcsi és politikai tekintélyt biztosított számára világszerte.

A népi Kína és India a testvéri barátság remek példáját mutatta a többi országnak, amikor 1954-ben formába öntötte és kinyilatkoztatta a békés egymás mellett élés ismert öt alapelvét. Ez a politika éveken át jó gyümölcsöket hozott.

A kínai—indiai határ mentén évszázadokon át nem voltak katonai konfliktusok. Meg aztán maga a vidék sem tekinthető az emberi megélhetés szempontjából nagy értéknek; azon a vidéken a népsűrűség elenyészően kicsi, noha, mint ismeretes, Kína és India egyaránt igen sűrűn lakott ország. Ki hitte volna, hogy itt még nem minden talpalatnyi földet vett birtokba az ember? Márpedig azok a területek, amelyek miatt a vita fellángolt, lényegében lakatlanok.

S lám, a Kínai Népköztársaság és India között egyszer csak véres határkonfliktus lobbant fel, amelyben a kínai nép és az indiai nép nagy áldozatokat hozott. Bennünket ez igen elszomorított.

A háborút véletlen puskalövés is elindíthatja. Egyetlen véletlen puskalövésre két válaszlövés, arra meg három viszszalövés következik. Így törnek ki olykor a háborúk. S a háborúnak véget vetni még a tapasztalt, bölcs államférfiak sem tudnak olyan könnyen.

A határviták kérdésében mi a lenini nézeteket valljuk. A Szovjetunió 45 esztendő során felhalmozott tapasztalatai azt sugallják nekünk, hogy nincsenek olyan határkérdések, amelyeket fegyver bevetése nélkül meg ne lehetne oldani, ha megvan erre a kölcsönös óhaj. A szovjet emberek ebből a szemszögből értékelik a kínai—indiai határon lejátszódó eseményeket.

A világon olyan erők is vannak — a nemzetközi imperialista körök —, amelyek örülnek az indiai—kínai konfliktus kiéleződésének. Messzemenő provokációs terveket fűznek hozzá. Sietnek fegyverszállításokra vonatkozó javaslatokat tenni, csak azért, hogy az indiaiak és a kínaiak egymást gyilkolják. Az imperialista hatalmak készek erszényükbe nyúlni

és „nagylelkűséget" tanúsítani, hajlandók „térítésmentesen", „ajándékba" is küldeni fegyvert. Az imperialisták számára ez a konfliktus tiszta nyereség.

A kínai—indiai határon végbement fegyveres összetűzések táptalajt teremtettek a nacionalizmus és a háborús mámor ártalmas bacilusai számára. Szárnyára bocsátották a soviniszta jelszót: „Vérrel mosni le a kiontott vért". Ez pedig valójában azt jelenti: háború a győzelmes befejezésig. A háborúnak az a logikája, hogy mennél több vér ömlik, annál több vérre van szükség a kiontott vér lemosásához. Hol itt a határ? A háború telhetetlen molochja napról napra több és több áldozatot fal fel. Csakis az értelem mondhat „megálljt" a vérontásnak, s ennek az értelemnek meg kell lennie az államférfiakban.

Ezért mi ésszerűnek tartjuk a Kínai Népköztársaság kormányának azt a bejelentését, hogy egyoldalúan beszünteti a tüzet, és december elsejével megkezdi csapatainak visszavonását. Ennek mi igen örülünk és üdvözöljük a kínai elvtársak ezen tettét.

Azt mondhatják, hogyan lehet ezt ésszerű lépésnek nyilvánítani, hiszen erre csak azután kerül sor, mikor már annyi emberi élet elpusztult és oly sok vér folyt. Nem lett volna-e jobb, ha a felek egyáltalán nem folyamodtak volna katonai akciók alkalmazásához? Igen, ez természetesen jobb lett volna. De ha már nem sikerült megakadályozni az események ilyen alakulását, úgy helyesebb, ha most bátorságot tanúsítanak és beszüntetik az összeütközést. Vajon nem ez az államférfiakhoz méltó bölcsesség?

Természetesen akadhatnak emberek, akik azt mondják: íme, a Kínai Népköztársaság most arra a vonalra vonja vissza csapatait, amelyen ez a konfliktus keletkezett; nem lett volna-e jobb, ha nem mozdulnak ki ezekből az állásokból, amelyekben a csapatok annak idején álltak? Az ilyen kérdésfeltevés érthető; ez azt bizonyítja, hogy az emberek mind aggódnak és sajnálják azt, ami történt.

Csakhogy, elvtársak, vannak emberek, akik másként magyarázzák a Kínai Népköztársaság kormányának döntését. Ezek azt mondják: vajon nem meghátrálás ez? Aztán felteszik

a következő kérdést is: nem engedmény-e ez a kínai elvtársak részéről? Ilyen kérdéseket természetesen feltesznek a különböző paragrafuscsavarók, hogy a megbántottság érzését keltsék egyik vagy másik félben, hogy gyűlölködést szítsanak India és Kína között, és ennek tüzénél melengessék a kezüket.

Mi hiszünk Kína és India vezetőinek bölcsességében, s reméljük, nem törődnek az ilyen provokációkkal, és biztosítják a konfliktus ésszerű megoldását.

Egyesek máris azt mondják, hogy Kína nyilvánvalóan azért szüntette meg a hadműveleteket, mert Indiát támogatni kezdték az amerikai és angol imperialisták, akik fegyvert adnak neki. Következésképpen, mondják ezek az emberek, a Kínai Népköztársaság megérezte, hogy ha a háborús konfliktus tovább bonyolódik, nagy háborúvá válhat, amely még több áldozatot követel.

Igen, kínai barátaink nyilvánvalóan számításba vették a helyzetet, és ez újra csak az ő bölcsességükről, s annak megértéséről tanúskodik, hogy ha háború tör ki baráti, szomszédos népek között, akkor az imperialisták mindig megkísérelnek hasznot húzni belőle. Az Egyesült Államok és Anglia fegyverfölöslegekkel rendelkezik, és ha háború keletkezik, örömmel adják át ezeket a fegyvereket más országoknak, olyanoknak, amelyek készek lemondani saját nemzeti szuverenitásukról, hogy hozzájussanak az ilyen fegyverekhez, s nem értik meg, hogy ezzel maguk dugják a nyakukat a hurokba, és függőségbe kerülnek.

A halálgyárosok így gondolkodnak: miért ne nyerjünk mi a konfliktuson, hiszen magunk semmit sem veszítünk, az indiai és a kínai nép vére folyik, s ráadásul profitra is szert teszünk. Ezenkívül az ilyen akció azért is előnyös a militaristáknak, mert visszaveti India demokratikus fejlődését, megteremti a reakciós körök megerősödésének feltételeit. Nem véletlen, hogy Indiában az utóbbi időben kommunistákat és más haladó személyeket tartóztatnak le. Holnap pedig, ha a háború folytatódik, mindenkit kommunistának tekintenek, aki szót emel a háború ellen. Következésképpen ebbe

a kategóriába kerülnek a pacifisták is. Íme, a reakciós erők, a legádázabb militaristák és reakciósok tobzódása.

Nyilván ezt is figyelembe vették kínai elvtársaink, amikor úgy döntöttek, hogy megszüntetik a tüzet és visszavonják csapataikat.

Elvitathatatlan, hogy a Kínai Népköztársaság kormányának tevékenységét méltóképpen fogják értékelni a békeszerető népek. Valóban: miért kellene háborút folytatni? Vajon Kína valamikor is célul tűzte ki, hogy behatoljon Indiába? Nem, az ilyen állítást mint rágalmat visszautasítjuk. És természetesen teljesen megengedhetetlennek tartjuk azt a gondolatot is, hogy India háborút akar kezdeni Kínával. Ezért őszintén üdvözöljük azokat a lépéseket, amelyeket a Kínai Népköztársaság kormánya tett, és semmiképpen sem az a véleményünk, hogy valamilyen vonatkozásban meghátrált. Nem, a népi Kína kormánya ésszerűséget tanúsított, helyesen értékelte a helyzetet, erőfeszítéseket tett arra, hogy útját állja a katonai összeütközéseknek és normalizálja a helyzetet.

Az a tény, hogy a fegyverek elhallgattak az indiai—kínai határon, azt bizonyítja, hogy mindkét fél elismerte: nem hadieszközökkel, hanem békésen, kerekasztal melletti tárgyalásokkal kell megoldani a vitás kérdéseket. És ez a helyes! Hiszen a legbonyolultabb tárgyalások is jobbak, mint a háború. Forrón kívánjuk, hogy e nagyhatalmak — a népi Kína és India — teljesen helyreállítsák és megerősítsék ősi, hagyományos barátságukat.

IV

BÉKÉBEN ÉS BARÁTSÁGBAN ÉLNI SZOMSZÉDAINKKAL

Küldött elvtársak! Be akarok számolni önöknek röviden arról, hogyan alakulnak a Szovjetuniónak a szomszédos államokhoz fűződő kapcsolatai. Már beszéltem a szocialista tábor országaihoz fűződő baráti, testvéri viszonyról. Magától értetődik, hogy a Szovjetunió jó viszonyban akar élni a többi szomszédos állammal is.

Jók a kapcsolataink Finnországgal. Mi sokra értékeljük a finn kormány független, békeszerető politikáját és azt a nagy jelentőségű hozzájárulást, amellyel barátunk, Urho Kekkonen, finn köztársasági elnök úr elősegíti e politika megvalósítását. Meggyőződésünk, hogy a Szovjetunió és Finnország politikai, gazdasági, kereskedelmi és kulturális kapcsolatai továbbra is fejlődni és erősödni fognak mindkét ország népeinek javára.

A szovjet kormány sokra értékeli a Muhammed Davud miniszterelnök vezette afgán kormány barátságos politikáját. Az idén sor került egy igen hasznos találkozásra Muhammed Zahir sahhal, Afganisztán királyával és ez méginkább megerősítette országaink jószomszédi viszonyát.

Történtek bizonyos lépések az Iránhoz fűződő kapcsolataink megjavításának irányában is. Az utóbbi időben sok mindent sikerült elhárítani, ami akadályozta a Szovjetunió és Irán normális kapcsolatainak fejlődését. Mi értékeljük az iráni kormánynak azt a kötelezettségvállalását, mely szerint semmiféle külföldi államnak nem engedi meg, hogy bármiféle rakétatámaszponttal rendelkezzék Irán területén, és azt sem engedi meg, hogy Irán az agresszió eszközévé váljék

a Szovjetunió ellen. Igaz, hogy még nem hárult el minden akadály országaink közeledésének útjából, de reméljük, hogy a jó kezdet további eredményeket hoz majd.

Barátságban akarunk élni a török néppel, és mindent elkövetünk avégett, hogy a Fekete-tenger összekössön és ne elválasszon bennünket. Ez hasznos volna mind a Szovjetunió, mind Törökország számára. A török kormány hangoztatja, hogy meg akarja javítani ezeket a kapcsolatokat. Reméljük, hogy e kijelentéseket reális lépések támasztják majd alá és a Szovjetunió s Törökország viszonya barátságossá válik. Ennek megvan az alapja, s ezt az alapot még Lenin és Kemal Atatürk fektette le.

Nem fejlődnek rosszul kereskedelmi kapcsolataink Japánnal, de nincs megoldva az alapvető kérdés: a békeszerződés megkötése. A jelek szerint a japán kormány még mindig nem rendelkezik elegendő önállósággal e kérdés megoldásához.

Norvégia ugyancsak szomszédunk. A közös határ rövid, de szeretnénk, ha országaink kapcsolatai fordított arányban állnának e határ hosszával. Meg kell mondani, a NATO főkolomposai mindent elkövetnek, hogy megakadályozzák a szovjet—norvég kapcsolatok javulását.

Küldött elvtársak! Valamivel részletesebben akarok foglalkozni hazánk és a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság kölcsönös kapcsolatainak kérdésével. Önök tudják, hogy a két ország népeinek barátsága a távoli múltban gyökerezik. A második világháború időszakában a két ország népeinek testvéri kapcsolatait a közös ellenség ellen vívott harcban kiontott vér erősítette meg. Jugoszlávia népei, kommunista pártjuk vezetésével, Tito elvtárssal az élen, a hősiesség csodáját produkálták a fasiszta bitorlók elleni küzdelemben, nagymértékben hozzájárultak a hitlerista Németország megsemmisítéséhez.

Sajnos, a Szovjetunió és Jugoszlávia baráti viszonya a második világháború befejezése után hamarosan megromlott. Nem fogok beszélni a kapcsolatok megromlásának okairól. Mint ismeretes, a jugoszláv elvtársak úgy vélik, hogy ezért teljes mértékben Sztálint terheli a felelősség. Sztálin annak idején mindenért a jugoszlávokat vádolta. Nekünk erről meg-

van a határozott véleményünk. Mi már elmondottuk, és megint csak megismételjük, hogy a szovjet—jugoszláv kapcsolatok megromlásáért a fő vétkes kétségtelenül Sztálin, aki durva és semmivel sem igazolható önkényt tanúsított Jugoszlávia irányában. Nem volnánk azonban teljesen őszinték, ha nem mondanánk meg, hogy a jugoszláv elvtársakat is terheli a felelősség egy része azért, ami abban az időszakban történt országaink és pártjaink viszonyában.

Így állt a dolog — a múltban. De nekünk, kommunistáknak, előre kell néznünk, népeink jövőjét kell látnunk.

Ma jók a kapcsolataink Jugoszláviával. Hazánkban üdülnek Tito elvtárs és az őt kísérő Rankovics, Veszelinov elvtársak s más államférfiak, akik a mi meghívásunkra jöttek a Szovjetunióba. Barátokként fogadtuk őket, és már sor került több hasznos beszélgetésre, s ezek igen sokban hozzájárultak a jobb kölcsönös megértéshez. Látjuk, hogy a jugoszláv vezetők, csakúgy, mint mi, erőfeszítéseket tesznek a fennálló nézeteltérések kiküszöbölése érdekében, törekszenek a kapcsolatok megjavítására hazánkkal.

Meg kell mondanom, hogy ismét beigazolódott: sok nemzetközi problémát, az államközi és gazdasági kapcsolatok kérdéseit illetően azonos a felfogásunk, azonosak a nézeteink. A jugoszláv vezetőknek és nekünk mély meggyőződésünk, hogy a Szovjetunió és Jugoszlávia kapcsolatainak továbbfejlesztése nemcsak a két ország érdekeinek felel meg, hanem a békéért, a demokráciáért, a szocializmusért és kommunizmusért küzdő minden tényező megerősödésének érdekeit is szolgálja.

Ami a Jugoszláv Kommunisták Szövetségéhez fűződő kapcsolatok fejlesztésének kérdésében elfoglalt álláspontunkat illeti, az teljes egészében az SZKP XX. és XXII. kongresszusa által meghatározott irányvonalból következik. Ennek az irányvonalnak lényege — az SZKP és valamennyi testvérpárt egységének megerősítése, az antiimperialista front minden erejének összekovácsolása.

A múltban a jugoszlávok szidtak bennünket, mi pedig nem maradtunk adósaik. Ma mi is, a jugoszláv kommunisták is kapcsolataink megjavításának útján haladunk. Nem lehet

azt mondani, hogy eltűntek mindama nehézségek és akadályok, amelyek az SZKP és a Jugoszláv Kommunisták Szövetségének kölcsönös kapcsolataiban felmerültek. Voltak és ma is vannak komoly eltérések egy sor ideológiai kérdésben. Ezek tükröződtek a Jugoszláv Kommunisták Szövetségének programjában, mint ahogy azt megállapította a testvérpártok értekezletén elfogadott nyilatkozat. Mi azonban a magunk részéről készek vagyunk mindent elkövetni a nézeteltérések leküzdése érdekében.

Ez nemcsak tőlünk, hanem a Jugoszláv Kommunisták Szövetségének és vezetőségének álláspontjától is függ. Meggyőződésünk, hogy a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége valamennyi testvérpárttal való egységének helyreállítása és megszilárdítása ideológiai kérdésekben, a marxizmus—leninizmus elvei alapján: megfelelne mindkét párt, az egész nemzetközi kommunista mozgalom érdekeinek.

Nekünk kommunistáknak tekintetbe kell vennünk azt, hogyan megy végbe a történelmi folyamat a gyakorlatban, miként alakul a szocializmusért vívott harc a különböző országokban. Ma már számos európai és ázsiai ország lépett a szocializmus útjára. Természetes, hogy ezekben az országokban minden egyes kommunista párt igyekszik alkotóan alkalmazni a marxizmus—leninizmus elveit hazája konkrét történelmi, földrajzi és egyéb viszonyaira, s ezen az alapon vezeti a népet a szocializmus és a kommunizmus építésében. Természetes, hogy nézeteink nem egyeznek meg tökéletesen minden olyan kérdésben, amely az egyes kommunista vagy munkáspártok előtt felmerül az új társadalom felépítéséért vívott harcban. Lehetséges a szocialista építés konkrét kérdéseinek különböző értelmezése, egyes kérdéseknek különböző megítélése. Így van ez a gyakorlatban is, és nyilvánvalóan még inkább így lesz akkor, amikor más népek is a szocializmus útjára lépnek.

Helytelen dolog lenne tehát kidolgozni valamiféle sablont, és ezt alkalmazni a többi szocialista országgal fennálló kölcsönös kapcsolatokban. Hiba lenne az is, ha eretnekként akarnánk elítélni mindazokat, akik nem illenek bele ebbe a sablonba, hát még az, ha teljesen ki akarnánk zárni egy ilyen

kommunista pártot mozgalmunk soraiból. Vagy talán figyelmen kívül lehet hagyni azt a tényt, hogy az illető ország népe a szocializmust építi? Vagy be kellene hunynunk szemünket, tudomásul sem véve annak a népnek a létezését, vagy harcolni kellene ellene? Ha így cselekednénk, akkor kölcsön vennénk a tőkés világ vadállati törvényeit, s a kommunista pártok és a szocialista pártok közötti kölcsönös kapcsolatokra alkalmaznánk azokat.

Az albán szektások és szakadárok azonban éppen azt szeretnék, ha mi ehhez a vadállati erkölcshöz tartanánk magunkat Jugoszláviához fűződő kapcsolatainkban. Ők szó szerint készek lennének széttépni a jugoszláv kommunistákat hibáikért, bár ők maguk ma már sokkal inkább eltávolodnak a marxizmus—leninizmustól, mint azok, akiket vádolnak. Tőlünk, kommunistáktól, teljesen idegen az ilyen erkölcs. Mi az emberiség jobb jövőjéért, a kommunizmusért harcolunk, amelyben megvalósul az egész föld népeinek igazi testvérisége. Mélységes meggyőződésünk, hogy a kommunizmus teljes győzelme után, mint Lenin tanította, nem lesznek többé államhatárok, amelyek ma elválasztják egymástól a népeket, teljesen elhal a nemzeti elkülönültség és a népek testvérekként, egy családot fognak alkotni.

E ragyogó cél felé haladva mindent meg kell tennünk, hogy megszüntessük a nézeteltéréseket, ha ilyenek különböző országok kommunistái között felmerülnek. Kötelességünk segíteni annak a pártnak, amely hibákat követett el, vagy eltért a nemzetközi forradalmi munkásmozgalom szabályaitól, a marxizmus—leninizmustól, kötelességünk segíteni, hogy megértse hibáit és kijavíthassa azokat, hogy elfoglalhassa az őt megillető helyet az összes testvérpártok családjában.

Meg kell mondanunk, hogy azok a lépések, amelyeket a jugoszláv kommunisták és vezetőik az utóbbi időben mind belpolitikai, mind külpolitikai téren tettek, sokat megszüntettek abból, amit mi hibásnak és a szocializmus Jugoszláviában történő felépítése szempontjából károsnak tartottunk. Megmutatkozott ez a Jugoszláv Kommunisták Szövetségé-

nek egész sor határozatában, Tito, Rankovics és más jugoszláv vezető elvtársak megnyilatkozásaiban. Ha azonban bizonyos kérdésekben még mindig nem egyezik a véleményünk, ez egyáltalán nem jelenti, hogy kapcsolatainkat a nézeteltérések maradványaiból kiindulva kell építenünk, hogy nem kell tudomást venni azokról a lépésekről, amelyeket a jugoszláv kommunisták tettek az egész kommunista világmozgalommal való közeledés és egység felé. Ez olyan politika lenne, amely nem az egységet, hanem a széthúzást szolgálná. Még helytelenebb dolog lenne a még fennálló nézeteltéréseket átvinni az államok közötti kapcsolatokra. Ellenkezőleg, a gazdasági kapcsolatok, az állami és társadalmi kapcsolatok megszilárdítása és fejlesztése a két ország között, megteremtik az alapot az álláspontok közeledésére ideológiai kérdésekben is.

Az albán szektások és dogmatikusok minden erővel igyekeznek megakadályozni a szocialista országok és Jugoszlávia viszonyának javulását. Különösen nagy ricsajt csaptak most, amikor Tito, Rankovics, Veszelinov elvtársak és más jugoszláv államférfiak a Szovjetunióba érkeztek. Az albán szakadároknak nyilván nem tetszik, hogy mi testvérként fogadjuk a jugoszláv elvtársakat. Azt magyarázgatják nekünk, hogy elítélendő dolog jó kapcsolatokat tartani Jugoszláviával állami vonalon és gazdasági téren mindaddig, amíg véglegesen ki nem küszöböltük a Jugoszláv Kommunisták Szövetségével fennálló egyes ideológiai nézeteltéréseinket. Ezt olyan emberek mondják, akik marxistáknak—leninistáknak tartják magukat. Ám ez merő ostobaság, hiszen még az imperialisták is igyekeznek leküzdeni és elsimítani ellentéteiket, hogy állni tudják a harcot a kommunista, a munkás- és a nemzeti felszabadító mozgalom előretörő erőivel szemben. Az imperialisták most lázasan erősítik és bővítik a Közös Piachoz tartozó országok egyesülését, noha a Közös Piac tagállamai között ellentétek vannak. Nálunk meg, a mi táborunkban, akadnak olyan emberek, akik meg akarják osztani erőinket. Ez nem a mi politikánk, ez nem marxista—leninista politika.

Egyesek azt állítják, hogy Jugoszlávia nem szocialista or-

ság. Legyen szabad megkérdeznem: hát akkor miféle ország? E kérdésre válaszolva a marxista—leninista tanításból, az ország társadalmi rendszerének objektív elemzéséből, az ország társadalmi-politikai rendszerének jellegéből kell kiindulni. Itt tűrhetetlen a szubjektivizmus. Ne gondoljuk, hogy bárki is — Buddhához hasonlóan —, a tényeket figyelmen kívül hagyva, kimondhat igazságokat, és megállapíthatja, melyik ország szocialista és melyik nem az. Ebben az esetben a marxista—leninista elmélet ismeretére, a való helyzet mélyre ható elemzésére van szükség. Ismeretes, hogy Jugoszláviában már régóta nincsenek nagybirtokosok és kapitalisták, nincs magántőke, nincsenek magánvállalatok vagy nagybirtokok és magánbankok. Azt is látjuk, hogy a jugoszláv kommunisták és vezetőik a gazdaság fejlesztése, a szocializmus vívmányainak megszilárdítása érdekében vetik latba erőfeszítéseiket. Ennélfogva, ha az objektív törvényekből, a marxizmus—leninizmus tanításából indulunk ki, akkor lehetetlen tagadni, hogy Jugoszlávia szocialista ország. Mi éppen ebből indulunk ki politikánkban, s kapcsolatainkat Jugoszláviával mint szocialista országgal építjük ki. Most megvan az alap a két ország közti kapcsolatok további fejlesztésére.

A Szovjetunió — a valamennyi nép iránti barátság politikájához híven — mindent megtesz és meg fog tenni, hogy erősítse a békéért és a társadalmi haladásért küzdő erők egységét. S ha ezt a politikánkat egyesek részéről támadás éri, ez csak azt bizonyítja, hogy az ilyen embereknek valójában nem érdekük a kommunista mozgalom sorainak megszilárdítása, összes erőink tömörítése.

Az utóbbi időben az Albán Munkapárt vezetői az SZKP ellen, az egész kommunista világmozgalom ellen intézett dühödt kirohanásaikban minden határt átléptek. Az albán vezetők azon igyekezetükben, hogy pártunk XX. kongresszusának lenini irányvonalát megrágalmazzák, ismét megpróbálják pajzsra emelni a sztálini személyi kultuszt. Azt akarják, hogy visszatérjen az az egészségtelen atmoszféra, amely a személyi kultusz idején uralkodott a kommunista mozgalomban.

Pártunk határozottan és keményen megbírálta Sztálin hibáit és visszaéléseit, bár nem tagadja azokat a szolgálatokat, amelyeket Sztálin a pártnak és a kommunista mozgalomnak tett. Ezt nemcsak a történelmi igazság kedvéért teszszük, hanem azért is, hogy minden szükséges biztosítékot megteremtsünk valami hasonló dolognak a jövőben való megismétlődése, olyan, a leninizmustól idegen jelenségek megismétlődése ellen, amelyek veszélyére annak idején Lenin rámutatott.

Mi nemcsak pártunk, népünk érdekében cselekedtünk így, hanem a kommunista világmozgalom, a szocializmus világméretű győzelméért folyó harc érdekében is. Pártunk biztos volt benne, hogy a többi marxista—leninista párt is levonja a szükséges tanulságokat annak a küzdelemnek a tapasztalataiból, amelyet az SZKP a személyi kultusz és annak káros következményei ellen vívott.

És nem is tévedtünk. Pártunk XX. kongresszusának lenini irányvonalát valamennyi marxista—leninista párt jóváhagyta. Ez az irányvonal segített abban, hogy kidolgozták a kommunista világmozgalomnak azt az általános irányvonalát, amely megfelel a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért vívott harc mai feladatainak.

Most az albán vezetők éppen abba kapaszkodnak bele, ami Sztálin tevékenységében a legelvetendőbb volt, ami a marxizmus—leninizmustól való eltávolodását jellemezte. Az albán vezetők számára az üldözésnek, a durva adminisztratív nyomásnak Sztálin által alkalmazott, s a szocialista állam szellemétől idegen módszerei a legvonzóbbak. S lám, ők akarnak a nemzetközi kommunista mozgalom oszlopai, a marxizmus—leninizmus csalhatatlan védelmezői lenni. Ám ez csak amolyan békaerőlködés. Emlékeznek, az egyik mese arról szól, hogy a béka legalább akkora szeretett volna lenni, mint az ökör. Mindenki tudja, mi lett a vége: a béka megpukkadt és nem maradt más utána, csak egy nedves folt.

Az albán vezetők jelenlegi egész bűnös irányvonala a személyi kultusz antileninista ideológiáján nyugszik. Minden erejükkel azon vannak, hogy Albániában fenntartsák azt a helyzetet, amelyben — személyi érdekeiktől vezettetve —

ellenőrzés nélkül és büntetlenül megszeghetik a párt- és állami élet minden normáját. Hodzsa és Shehu tudja, hogy nem maradhatnának hatalmon, ha gyengítenék a megtorlások és üldözések rendszerét. A nép nem tűrné meg őket a vezetésben, mert kezüket vörösre festi az Albán Munkapárt legjobb fiainak kiontott vére.

Az albán vezetők szakítottak a marxizmus—leninizmussal, mind mélyebbre süllyednek a „balos" opportunizmus, az egységbontás és a szektarianizmus ingoványába. Az Albán Munkapárt vezetői antileninista koncepcióikat hazájukban az állami politika rangjára emelték. Elkülönült, kalandor külpolitikát folytatnak, lemondanak a többi szocialista országgal való együttműködésről, s a nemzetközi küzdőtéren minden lehető módon akadályozzák a szocialista országoknak a béke megszilárdítására, a nemzetközi feszültség enyhítésére irányuló erőfeszítéseit.

Ismeretes, hogy a kommunista és munkáspártok képviselőinek 1960. évi nyilatkozata megállapítja, hogy a kommunista világmozgalomban a fő veszély a revizionizmus, ugyanakkor arra is rámutat, hogy határozott harcot kell vívni a „baloldali" opportunizmus, a szektásság és a dogmatizmus ellen. E tételeket mi most is helyeseknek tartjuk. Pártunk harcolt és harcolni is fog mind a revizionizmus, mind pedig a dogmatizmus és a szektásság ellen. A testvérpártok értekezlete figyelmeztetett rá, hogy a szektásság és a dogmatizmus egyes pártok fejlődésének adott szakaszában a fő veszéllyé válhat, ha nem folyik ellene következetes harc.

A testvérpártok nyilatkozatának elfogadása után a kommunista mozgalomban végbement események bebizonyították, mekkora tisztánlátás rejlik e következtetésben.

Egyesek, a kommunista és munkáspártok értekezletén elfogadott nyilatkozat helyes tételeit hajtogatva, egyoldalúan csupán a revizionizmus oldaláról fennálló veszélyt hangsúlyozzák, és okkal, ok nélkül a jugoszláv revizionizmust emlegetik. Ám a dolgokat konkrétan kell vizsgálni. Abban a válságban, amelyet Kubával kapcsolatban átéltünk, a jugoszláv kommunisták helyes álláspontot képviseltek, de a dogmatikusok, akik igazi marxista—leninistáknak adják ki magukat,

provokációs álláspontra helyezkedtek. Ezért nem lehet marxista elemzés nélkül ismételgetni egy tételt, nem lehet egyoldalúan értelmezni azt. A Kuba körüli válság éppen azt is megmutatta, hogy azok képezték a fő veszélyt, akik a dogmatizmus pozícióján álltak és állnak.

A jelenlegi „baloldali" opportunisták és szektások, akiknek legnyíltabb képviselői az albán vezetők, hangoskodó álforradalmi frázisokkal leplezik a lenini békepolitika és a békés egymás mellett élés elleni harcukat. Mint már erről szó esett, e vezetők trockista álláspontra helyezkedtek. Nem nehéz meglátni, hogy az ilyen politika aláássa az imperializmus ellen harcoló erők egységét és a nyugati hatalmak legagresszívabb köreinek kezére játszik, elősegíti antikommunista terveiket.

Az ilyen balos, dogmatikus politikát helyesen értékelték a bolgár, a magyar, a csehszlovák és az olasz kommunista és munkáspártok kongresszusai. A testvérpártok képviselői ezeken a kongresszusokon leleplezték és élesen elítélték ezt a provokációs politikát.

Ha jobban megpiszkáljuk ezeket az álbaloldali szájhősöket, dogmatikusokat, könnyen felismerhetjük, hogy fennen mutogatott bátorságuk alapja semmi egyéb, mint éppen az imperializmustól való félelem, a hitetlenség abban, hogy a kapitalista rendszer a békés gazdasági verseny révén legyőzhető. Pontosan ez a kispolgári ingadozásnak és állhatatlanságnak az a jellemző vonása, amelyet Lenin olyan könyörtelenül leleplezett és kicsúfolt. Lenin egyenesen megmondta a hasonló szájhősöknek: „Különben önök objektív szerepüknél fogva az imperialista provokáció ügynökei. Az önök szubjektív »hangulata« pedig annak a megvadult kispolgárnak a hangulata, aki henceg és dicsekszik, de nagyon jól érzi, hogy a proletárnak van igaza..." *(Lenin* Művei. 27. köt. Szikra 1952. 330. old.)

Ilyen élesen és találóan beszélt erről Vlagyimir Iljics! Mintha éppen a mai albán szájhősökre gondolt volna.

Negyven évvel ezelőtt Lenin rámutatott arra a komoly veszélyre, amelyet a „baloldali" opportunizmus jelent a kom-

munista mozgalomra. Lenin azt mondta, hogy ha a „baloldali" doktrinerséget abban az időszakban a kommunizmus „gyermekbetegségének" lehetett is nevezni, csupán azért volt így, mert egészen fiatal, éppen csak megszületőben levő áramlat volt.

Sztálin személyi kultuszának egyik negatív következménye a nemzetközi kommunista mozgalomban az volt, hogy elterjedtek a „baloldali" szektás, dogmatikus nézetek, s ez komoly károkat okozott a szocializmusért vívott küzdelem nagy ügyének, gyengítette a marxizmus—leninizmus befolyását a néptömegek széles rétegeire. Mint Lenin annak idején figyelmeztetett rá, a „baloldali" opportunizmus elleni harc lebecsülése oda vezetett, hogy a betegség idültté vált, és már rég megszűnt gyermekbetegség lenni. A kommunista mozgalom jelenlegi fejlődésének sajátosságai — amikor a legkülönbözőbb gazdasági és szociális színvonalon álló országok lépnek a szocializmus útjára —, kedvező feltételeket teremtenek a „baloldali" kommunizmus terjedéséhez. Ez mindig talajra lelt a kispolgárság képviselőinek állhatatlanságában, egyik végletből a másikba való csapongásában.

A „baloldali" szektás betegséget a nacionalizmus táplálja, az maga viszont táplálja a nacionalizmust. E betegség tűrhetetlenné válik, amikor teret nyer egy hatalmon levő párt tevékenységében, olyan pártéban, amelynek politikájától sok tekintetben a nép sorsa is függ. E betegség veszélyessé válik, mivel a kommunista mozgalom irányvonala ellen támad olyan létfontosságú kérdésekben, mint a háború és béke ügye, amely az egész emberiséget érinti.

Lehetetlenség tagadni, hogy mindezen okok folytán a „baloldali" opportunizmus, dogmatizmus és szektarianizmus egyre inkább úgy jelentkezik, mint komoly veszély a kommunista világmozgalomban. Aki ezt nem veszi észre, az fél szembenézni a tényekkel, hátat fordít a reális valóságnak, és nem érzi át azt a felelősséget, mely korunkban a marxista—leninistákon nyugszik.

A szovjet kommunisták, akik számára a kommunista világmozgalom sorainak egysége mindenek fölött való, erélyes

harcot fognak vívni mind a jobboldali, mind a „baloldali" opportunizmus ellen, amely utóbbi jelenleg nem kevésbé veszélyes, mint a revizionizmus.

*

Küldött elvtársak! Képzeletünkben tekintsünk bolygónkra. Nemcsak a világűr magaslataiból, hanem innen, a földkéregről is gyönyörű, lelkesítő kép tárul elénk. Az emberiség hatalmas léptekkel menetel a haladás útján. Recsegnek-ropognak a régi világ — az elnyomatás, a hazugság és az igazságtalanság világának — pillérei. Évről évre erősödik az új világ, mely az emberiség tavaszát jelzi.

A szocialista államok közösségének népei évről évre megsokszorozzák az új élet építésében elért sikereiket. Népeink békés munkája, tudományos és kulturális győzelmei, testvériségük és az egymásnak nyújtott kölcsönös segítség lelkesítő például szolgálnak azoknak a milliónak, akik letörték a gyarmati elnyomatás láncait, vagy még a nemzeti felszabadulásért harcolnak, s lelkesítő például szolgálnak a kapitalista országok dolgozói számára. Valóban nagy, tisztító vihar tombol a földkerekség felett.

A békés egymás mellett élés lenini elve: ez külpolitikánk vezérvonala, ez minden szocialista állam zászlaja, ez minden nép áhított célja. Diadalmaskodjék a józan ész az esztelenség felett! A nemzetközi élet vitás kérdéseinek megoldásánál a tárgyalások módszere mindörökre váltsa fel az „erőpróba" veszedelmes módszerét! A Földön élő emberek megtalálhatják, és meg is kell hogy találják végre a nyugalmat, amikor nem kell többé félniük, hogy a holnap termonukleáris konfliktust hozhat. Az emberiség nem romokra, füstölgő omladékokra akarja építeni jövőjét, hanem arra az anyagi alapra, amelyet már sok nemzedék munkája teremtett.

Ezért fordulunk felhívással a népekhez, hogy növeljék aktivitásukat a béke védelmében, fokozzák a harcot az imperialista háborús gyújtogatók ellen. A népek, amelyek nagy erőt képviselnek a békéért vívott harcban, hallatják — és kell is, hogy hallassák — döntő szavukat.

A Szovjetuniónak természetesen számolnia kell a dolgok reális állásával, és különösen katonai téren azzal a konkrét politikával, amelyet a nyugati hatalmak folytatnak. Amíg a Nyugat harcias körei kitartóan akadályokat gördítenek az általános és teljes leszerelésről szóló egyezmény elérésének útjába, amíg Nyugaton csörtetik a kardot, és folytatják a fegyverkezési hajszát, nekünk, szovjet embereknek, szárazon kell tartanunk a puskaport. Gondoskodnunk kell véderőink fokozásáról, és készen kell állnunk arra. hogy megsemmisítő csapást mérjünk bármely agresszorra, aki békés munkánkra merészel törni. Mindenünk megvan ahhoz, hogy megvédjük magunkat és barátainkat az imperialisták agresszív merényletei ellen.

Hazánk erejének teljében, kiérdemelve a világ dolgozóinak megbecsülését, magabiztos léptekkel halad jövője, a kommunizmus felé. Nem fogjuk sajnálni a munkát és az erőfeszítést e ragyogó cél elérése érdekében!

TARTALOM

I. CÉLUNK — A BÉKE, AZ ALKOTÁS, A KOMMUNIZMUS — — — —— 5

II. A KARIB-TENGERI VÁLSÁG LEKÜZDÉSE A BÉKEPOLITIKA NAGY GYŐZELME — — — — — — 10

III. SZÍVÓSAN KERESNI KELL A TÖBBI MEGOLDATLAN KÉRDÉS BÉKÉS RENDEZÉSÉNEK ÚTJÁT — — — 40

IV. BÉKÉBEN ÉS BARÁTSÁGBAN ÉLNI SZOMSZÉDAINKKAL — — — — 50

A borító Gáll Gyula munkája. Műszaki vezető: Szécsi Andor. Műszaki szerkesztő: Gyenes L. György. A szedest 1962 XII 20-án kezdték meg Megjelent 1963. január 10-én 385 000 példányban. Terjedelme 4 (A/5) ív 63—60. Szikra Lapnyomda, Budapest

Felelős kiadó a Kossuth Könyvkiadó igazgatója

2,50 Ft

ELŐFIZETŐKNEK